

ARABAKO FORU ALDUNDIKO 2016KO OPOSIZIOEN GAITEGI OROKORREKO EDUKIAK.

A2 (B) TALDEA

OHARRA: Testu bilketa hau Arabako Foru Aldundiko LABeko Atal Sindikalak landu du, A2 (B) taldeko plazetarako, Oinarri Espezifikoek ezarritako eduki orokorren ikasketa errazte aldera. Materiala testu ofizialak abiapuntutzat harturik prestatu dugu; era berean, beharrezko egiaztapenak egin ditzazuen Aldundiko web orriko helbidea ematen dizuegu, bertan zehazten baita gaitegi ofiziala.

Dokumentu honetan ez daude gaitegi orokorreko testu guztiak (1-12 gaiak). Soilik 1,3,4,5,8 eta 12 (ez osorik) gaietako testuak daude. Gainontzeko gaietarako ez dago euskarazko testurik. IVAPera egin dugu kontsulta jakiteko asmoa ote duten lege hauek itzultzeko baina oraingoz ez dute erantzun.

http://www.araba.eus/PortalEmpleo/EP_Convocatoria/FPEP3201convocatoriasOEP.asp

1. GAIA. ESPAINIAKO KONSTITUZIOA. OINARRIZKO ESKUBIDE ETA EGINBEHARRAK (10-55 ARTIKULUAK).

1. TITULUA Oinarrizko eskubide eta eginbeharrak

10. artikulua

1.- Ordena politikoaren eta gizarte-bakearen oinarri dira gizabanakoaren duintasuna, hari datzekion eskubide bortxaezinak, nortasunaren garapen askea, eta legeei eta gainerakoien eskubideei zor zaien begirunea.

2.- Konstituzioak aitortzen dituen oinarrizko eskubideei eta askatasunei buruzko arauak interpretatzeko, kontuan hartuko da Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala, bai eta gai berberen inguruan Espainiak berretsi dituen nazioarteko tratatuak eta itunak ere.

LEHENENGO KAPITULUA Espainiarrak eta atzerritarrak

11. artikulua

1.- Espainiako naziotasuna legeak ezartzen duen eran eskuratu, gorde eta galtzen da.

2.- Sorterriz espainiarra denari ezin zaio bere naziotasuna kendu.

3.- Estatuak naziotasun bikoitzeko itunak egin ditzake Iberoamerikako herrieekin, eta Espainiarekin lotura berezia duten edo izan dutenekin. Nahiz eta herri horiek beren herritarrei elkarrekiko antzeko eskubiderik aitortu ez, espainiarrak bertako egin daitezke, sorterriko naziotasuna galdu gabe.

12. artikulua.

Espainiarrak adin nagusiko dira hemezortzi urte betetzean.

13. artikulua.

1.- Atzerritarrek titulu honek bermatzen dituen askatasun publikoak izango dituzte Espainian, itunek eta legeek ezartzen dutenaren arabera.

2.- Espainiarrak bakarrik izan daitezke 23. Artikuluan aitortzen diren eskubideen titularrak; hala ere, elkarrekikotasun-irizpideei men eginez, itun bidez edo lege bidez bestelakoa ezar daiteke udal hauteskundeetarako, sufragio aktiboari eta pasiboari dagokienez.

3.- Estradizioa itun edo lege bat betetzeko bakarrik gertatuko da, elkarrekikotasun-printzipioa aintzakotzat harturik. Delitu politikoak estradiziotik kanpo gelditzen dira, eta terrorismo-ekintzak ere ez dira halakotzat hartzen.

4.- Legeak ezarriko du beste herrietako herritarrek eta aberrigabeek nola erabil dezaketen asiloeskubidea Espainian.

BIGARREN KAPITULUA

Eskubideak eta askatasunak

14. artikulua.

Espainiarrak legearen arabera berdinak dira, eta ezin da inolako bereizkeriarik egin, jaiotza, arraza, sexu, erlijio, iritzi nahiz bestelako inguruabar edo egoera pertsonal zein sozialak aintzat hartuta.

LEHENENGO ATALA

Oinarrizko eskubideak eta askatasun publikoak

15. artikulua.

Guztiek bizitza eta osotasun fisiko nahiz moralerako eskubidea dute, eta ezin da inoiz torturarik egin, ez eta zigor edo tratu jasanezin edo apalesgarrikerik ere.

Heriotza-zigorra indarririk gabe geratzen da, zigorlege militarrek gerraldirako xeda dezaketenari kalterik egin gabe.

16. artikulua.

1.- Gizabanakoen eta giza taldeen ideologia-, erlijioeta kultu-askatasuna bermatzen da, eta beraien agerpenetan muga bat baino ez da izango, legeak babesten duen ordena publikoa jagotea.

2.- Ezin izango da inor behartu bere ideologia, erlijio edo sinesmenei buruzko adierazpenak egitera.

3.- Erlijio batek ere ez du izango estatu-izaerarik. Botere publikoek kontuan hartuko dituzte Espainiako gizartearen erlijio-sinesmenak, eta Eliza Katolikoarekin eta beste erlijioekin lankidetzaharremanak izango dituzte.

17. artikulua.

1.- Gizabanako guztiek askatasun eta segurtasunerako eskubidea dute. Inori ezin dakioke askatasunik ken, artikulua honetan ezarritakoa betetzen ez bada, eta legean agindutako kasuak eta baldintzak gertatzen ez badira.

2.- Aurreneurritzko atxilotzea ezin daiteke egitateak argitzeko ikerketek zenbat iraun behar eta hori baino luzeagoa izan; betiere, gehienez hirurogei eta hamabi ordu igaro ondoren, atxilotua askatua izango da, edo, bestela, agintaritza judizialaren esku geratuko da.

3.- Atxilotu guztiei lehenbailehen eta ulertzeko moduan jakinaraziko zaizkie beren eskubideak eta atxilotzeko arrazoiak; atxilotuok ezin dira behartu adierazpenak egitera. Legeak agintzen

duen eran, atxilotuentzako abokatu-laguntza bermatzen da, polizia-eginbideetan eta eginbide judizialeetan.

4.- Legeak "habeas corpus" prozedura arautuko du, edozein gizabanako legearen aurka atxilotua izanik, hori lehenbailehen agintaritza judizialaren esku jartzeko. Era berean, legeak mugatuko du behinbehineko espetxealdiaren gehieneko epea.

18. artikulua.

1.- Ohorerako, norberaren eta familiaren intimitaterako, eta bakoitzaren irudirako eskubidea bermatzen da.

2.- Egoitza bortxaezina da. Bertara ezin da sartu, ezta erregistrorik egin ere, jabearen baimenik gabe edo epailearen ebazpenik gabe, delitua ageriagerikoa denean izan ezik.

3.- Komunikazioen sekretua bermatzen da, eta, bereziki, posta, telegrafo eta telefono bidezkoak, ebazpen judiziala izan ezean.

4.- Legeak informatikaren erabilera mugatuko du, herritarren ohorea, eta norberaren nahiz senitartekoen bizitza pribatua, eta horien guztien eskubideen egikaritza osoa bermatzeko.

19. artikulua.

Espainiarrek eskubidea dute, beren bizilekua askatasunez aukeratzeko eta nazioaren lurraldean zehar ibiltzeko.

Halaber, legeak ezartzen duen moduan, espainiarrek Espainian askatasunez sartu eta bertatik irteteko eskubidea dute. Eskubide hori ezin dute mugatu arrazoi politiko edo ideologikoek.

20. artikulua.

1.- Hurrengo eskubideak aitortu eta babesten dira:

a) Pentsamenduak, ideiak eta iritziak hitzez, idatziz nahiz beste edozein bidetatik askatasunez azaldu eta zabaltzeko.

b) Ekoizpen eta sortze literario, artistiko, zientifiko eta teknikorako.

c) Katedra-askatasunerako.

d) Edozein hedabidetatik askatasunez egiazko informazioa komunikatu edo jasotzeko. Legeak kontzientzia-klausularako eta lanbide-sekreturako eskubideak arautuko ditu, askatasun horiek egikaritzeko orduan.

2.- Eskubide hauen egikaritza ezin da inola mugatu alde zurretiko zentsuraren bidez.

3.- Legeak arautuko ditu estatuaren nahiz bestelako erakunde publikoen menpeko gizartekomunikabideen antolakuntza eta parlamentukontrola, eta adierazgarri diren gizartetalde eta talde politikoei bermatuko die haietan parte hartzea, Espainiako gizarte-aniztasuna eta hizkuntzak errespetatuz.

4.- Askatasun horien guztien mugak dira titulu honetan zein eskubide aitortu eta eskubideoi zor zaien begirunea, horiek garatzeko emandako legemanuak, eta, batez ere, ohorerako, bizitza pribaturako eta norberaren irudirako eskubideak, bai eta gazteak eta haurrak babesteko eskubidea ere.

5.- Ebazpen judizialaren bidez bakarrik erabaki daiteke argitalpen, grabazio eta bestelako komunikabideen bahitura.

21. artikulua.

- 1.- Bilera baketsu eta armarik gabekoak egiteko eskubidea aitortzen da. Eskubide horren egikaritzak ez du aurretiazko baimenik behar.
- 2.- Bilerak iraganbide publikoetan egiteko edo kaleagerraldiak burutzeko, agintariari alde aurretiko jakinarazpena egin behar zaio, eta hark halakoak debekatu ahal izango ditu, soilik, pertsona eta ondasunen arriskuaz, ordena publikoa asaldatzeko arrazoi oinarritunak daudenean.

22. artikulua.

- 1.- Elkartzeko eskubidea aitortzen da.
- 2.- Elkarteen helburuak edo bitartekoak delitu izanez gero, elkarteok legearen aurkakoak izango dira.
- 3.- Artikulu honen babesean sorturiko elkarteak erregistroan inskribatu behar dira, publizitateondoreetarako bakarrik.
- 4.- Elkarteak desegin edo horien jarduerak eteteko, nahitaezkoa da ebazpen judizial zioduna ematea.
- 5.- Isilpeko elkarteak eta elkarte paramilitarrak debekatzen dira.

23. artikulua.

- 1.- Herritarrek arazo publikoetan parte hartzeko eskubidea dute, zuzen-zuzenean nahiz ordezkari bidez; ordezkariok askatasunez hautatuko dira, sufragio unibertsalaren bidez, aldizka egindako hauteskundeetan.
- 2.- Era berean, herritarrek eskubidea dute, berdintasun-baldintzetan eta legeek ezartzen dituzten betekizunekin, funtzio eta kargu publikoetara heltzeko.

24. artikulua.

- 1.- Gizabanako guztiek eskubidea dute, beraiei dagozkien eskubide eta interes legitimoak egikaritzean, epaile eta auzitegien babes eragingarria lortzeko, eta ezin daiteke inoiz ere babesgabeziarik gerta.
- 2.- Halaber, guztiek dute eskubidea, legeak lehendik izendaturiko epaile arrunta izateko, abokatuaren defentsa eta laguntza izateko, haien aurkako akusazioaren argibideak jasotzeko, jendaurreko prozesua bidegabeko atzerapenik gabe eta berme guztiekin burutzeko, euren buruen babeserako egoki diren frogabideak erabiltzeko, beren buruen aurka adierazpenik ez egiteko, errudun direla ez aitortzeko, eta errugabetasun-presuntzioa izateko.

Legeak arautuko du senidetasunarengatik edo lanbide-sekretuarengatik zein kasutan ez dagoen betebeharririk, ustez delitu diren egitateei buruz adierazpenak egiteko.

25. artikulua.

1.- Ezin dakioker inori egite edo ez-egiteen ondorioz kondena edo zehapenik ezar, baldin eta, une horretan delitu, falta edo arau-hauste administratiboak ez badira, aldi horretan indarrean dagoen legeriaren arabera.

2.- Zigor askatasun-gabetzaileek eta segurtasun neurriek berreztea eta gizartean birsartzea dute helburu, eta ezin daitezke lan bortxatuak izan.

Norbaiti espetxealdi-zigorra ezarri bazaio eta hori betetzen ari bada, kapitulu honetako oinarrizko eskubideak izango ditu; ez, ordea, beren beregi mugatuta dituenak, kondena-epaiaren edukia, zigorraren esangura eta espetxe-legea kontuan hartuta. Edonola ere, espetxeratuak lan ordaindua izateko eskubidea du, eta Gizarte Segurantzaren onurak izango ditu, bai eta kultura lortzeko eta bere nortasuna oso-osorik garatzeko eskubideak ere.

3.- Administrazio zibilak ezin du zehapenik ezarri, halako zehapenek, zuzenean edo modu subsidiarioan, askatasuna kentzen badute.

26. artikulua.

Ohore-auzitegiak debekatzen dira, Administrazio zibilaren eta erakunde profesionalen esparruan.

27. artikulua.

1.- Guztiek dute hezkuntzarako eskubidea. Irakaskuntza-askatasuna aitortzen da.

2.- Giza nortasuna oso-osorik garatzea da hezkuntzaren helburua, betiere bizikidetasunaren printzipio demokratikoak, eta oinarrizko eskubideak eta askatasunak errespetatuz.

3.- Botere publikoek gurasoei dagokien eskubidea bermatzen dute, hauen seme-alabek heziketa erlijioso eta morala har dezaten, beraien uste sendoei dagokien bezalaxe.

4.- Oinarrizko hezkuntza nahitaezko eta doakoa da.

5.- Botere publikoek bermatzen dute gizabanako guztien hezkuntza-eskubidea, hezkuntzari buruzko programazio orokorraren bidez, sektore interesdun guztien parte-hartze eragingarriarekin eta ikastetxeak sortuz.

6.- Pertsona fisiko eta juridikoei ikastetxeak sortzeko askatasuna aitortzen zaie, konstituzio-printzipioei dagokien begirunearen barruan.

7.- Irakasleek, gurasoek eta, hala denean, ikasleek ere, parte hartuko dute Administrazioak diru publikoarekin ordaindutako ikastetxe guztien control eta kudeaketan, legeak ezartzen dituen mugekin.

8.- Botere publikoek hezkuntza-sistema ikuskatu eta homologatuko dute, legeen betetzea berma dadin.

9.- Botere publikoek laguntza emango diete legezko betekizunak dituzten ikastetxeei.

10.- Unibertsitateen autonomia aitortzen da, legeak ezartzen duenaren arabera.

28. artikulua.

1.- Guztiek dute askatasunez sindikatzeko eskubidea. Legeak eskubide horren egikaritza muga edo salbuets diezaike Indar nahiz Erakunde Armatuei eta diziplina militarren menpeko gainerako kidegoei, eta haren egikaritzak funtzionario publikoentzat dituen berezitasunak arautuko ditu. Sindikatu-askatasunak bere barrean

hartzten ditu sindikatuak sortzeko eskubidea eta aukeratutako horretan afiliatzekoa, bai eta sindikatuak konfederazioak eratzeko, eta nazioarteko sindikatu-erakundeak sortu edo horietan afiliatzeko eskubidea ere. Inor ezin da behartu sindikatu batean afiliatzera.

2.- Langileen greba-eskubidea aitortzen da haien interesak defendatzeko. Legeak eskubide horren egikaritza arautuko du, eta legeak berak bermeak ezarriko ditu gizarteko zerbitzu premiazkoenei eusten zaiela ziurtatzeko.

29. artikulua.

1.- Espainiar guztiek, banaka nahiz taldeka, eskariak egiteko eskubidea dute, betiere idatziz, legeak onartzen duen eran eta ondoreekin.

2.- Indar edo Erakunde Armatuetako kideek eta diziplina militarren menpeko gainerako kidegoetakoek erabil dezakete eskubide hori, eta beren legeria berezian xedatuarekin bat etorri.

BIGARREN ATALA

Herritarren eskubideak eta eginbeharrak

30. artikulua.

1.- Espainiarrek Espainia defendatzeko eskubidea eta eginbeharra dute.

2.- Legeak finkatuko ditu espainiarren betebeharrak militarren, eta beharrezko diren bermeekin arautuko du kontzientzia-objekzioa, bai eta nahitaezko soldadutzaren zerbitzuetik salbuesteko bestelako arrazoiak ere; legeak, hala denean, ordezko gizarprestazioa ezarri ahal izango du.

3.- Zerbitzu zibila ezarri ahal izango da interés orokorreko helburuak betetzeko.

4.- Herritarren eginbeharrak legearen bidez arautu ahal izango dira, arrisku larrietarako, hondamendikasuetarako edo herri-lazerietarako.

31. artikulua.

1.- Guztiek gastu publikoei aurre egiten lagunduko dute, bakoitzak bere ekonomia-ahalbidearen arabera; horretarako, zerga-sistema zuzena ezarriko da, berdintasun- eta progresibitate-printzipioetan oinarriturik; sistema hori ez da inoiz konfiskagarri izango.

2.- Gastu publikoak ekitatez banatuko ditu baliabide publikoak, eta haren programazioak eta betearazpenak eragingarritasun- eta ekonomiaprintzipioak beteko dituzte.

3.- Izaera publikoko prestazio pertsonalak edo ondare-prestazioak legearen arabera, ez bestela, ezarri ahal izango dira.

32. artikulua.

- 1.- Gizonak eta emakumeak berdintasun juridiko osoz ezkontzeko eskubidea dute.
- 2.- Legeak arautuko ditu ezkontzeko formak, adina, gaitasuna, ezkontideen eskubideak eta eginbeharrak, banantzeko eta ezkontza desegiteko arrazoiak, eta ezkontzaren ondoreak ere bai.

33. artikulua.

- 1.- Jabetza pribaturako eta jarauntsirako eskubideak aitortzen dira.
- 2.- Eskubideon gizarte-eginkizunak legeen arabera mugatuko du haien edukia.
- 3.- Inori ez zaio bere ondasun eta eskubiderik kenduko, onura publikoko edo gizarte-intereseko arrazoi justifikaturik izan ezean, betiere kalte-ordain egokia emanaz eta legeetan xedatutakoaren arabera.

34. artikulua.

- 1.- Interes orokorreko helburuetarako fundazioeskubidea aitortzen da legearen arabera.
- 2.- Fundazioen inguruan ere, 22. artikuluko 2 eta 4. paragrafoetan xedatutakoa aplikatuko da.

35. artikulua.

- 1.- Espainiar guztiek lan egiteko eginbeharra dute, eta lanerako eskubidea dute, lanbide edo ogibidea askatasunez aukeratzeko eta lanean igotzeko eskubideak dituzte, eta beren beharrianak eta beren familiarenak asetzeko adina ordainsari jasotzeko eskubidea ere, inoiz sexu-arrazoiengatik bereizkeriarik gertatu gabe.
- 2.- Legeak langileen estatutua arautuko du.

36. artikulua.

Legeak lanbide-elkargoen araubidea ezarri eta tituludun lanbideen jarduera arautuko du. Elkargoen barne-egiturak eta jardunbideak demokratikoak izan beharko dute.

37. artikulua.

- 1.- Legeak lan-negoiazio kolektiborako eskubidea bermatuko du enpresaburu eta langileen ordezkarien artean, baita hitzarmenen indar loteslea ere.
- 2.- Langileek eta enpresaburuek gatazka kolektiboko neurriak hartzeko duten eskubidea aitortzen da. Legeak eskubide horren egikaritzea arautuko du, eta lege berberak beharrezko diren bermeak jasoko ditu gizartearen zerbitzu premiazkoenen jardunbidea ziurtatzeko, berak ezar ditzakeen mugei kalterik egin gabe.

38. artikulua.

Enpresa-askatasuna aitortzen da merkatuekonomiaren eremuan. Botere publikoek bermatu eta babesten dituzte haren egikaritza eta ekoizgarritasunaren defentsa, ekonomia orokorraren eskakizunei kasu eginez, eta, hala denean, plangintza kontuan izanik.

HIRUGARREN KAPITULUA**Politika sozial eta ekonomikoaren gida-oinarriak****39. artikulua.**

- 1.- Botere publikoek familiaren babes sozial, ekonomiko eta juridikoa ziurtatzen dituzte.
- 2.- Botere publikoek, era berean, seme-alaben babes osoa ziurtatzen dute, seme-alabok legearen arabera berdinak izanik eta seme-alabatasuna kontuan hartu gabe, eta ama horien babes osoa ere bai, euren egoera zibila edonolakoa izanik. Legeak aitatasunaren ikerketa ahalbidetuko du.
- 3.- Gurasoek era guztietako laguntzak eskaini behar dizkiete seme-alabei, nahiz ezkontzakoak nahiz ezkontzatik kanpokoak izan, haien adingabetasunean zehar eta lege-aginduz bidezko diren beste kasuetan ere bai.
- 4.- Umeez nazioarteko itunetan ezarritako babesak izango dute, itunok haien eskubideak zaintzen dituzten neurrian.

40. artikulua.

- 1.- Botere publikoek baldintza onuragarriak sustatuko dituzte, aurrerapen sozial eta ekonomikoa gerta dadin, eta herrialdeen eta gizabanakoen errenta ekitatez bana dadin, egonkortasun ekonomikorako politikaren esparruan. Botere publikoek, bereziki, enplegu osoa lortzera bideraturiko politika egingo dute.
- 2.- Halaber, botere publikoek lanbideko heziketa eta birmoldatzea bermatzeko politika zehatza sustatuko dute; laneko segurtasuna eta garbitasuna zainduko dituzte; eta, lan-saioa mugatuz, aldizka oporren ordainketa ziurtatuz eta zentro egokiak suspertuz, behar-beharrezko atsedena bermatuko dute.

41. artikulua.

Botere publikoek herritar guztientzat Gizarte Segurantzako araubide publikoari eutsiko diote; sistema horrek gizarte-laguntza eta –prestazio nahitaezkoak bermatuko ditu beharizan-egoeretan eta, batez ere, langabezia-kasuetan. Laguntza eta prestazio osagarriak askeak izango dira.

42. artikulua.

Estatuak bereziki zainduko ditu atzerrian ari diren langile espainiarren eskubide ekonomiko eta sozialak, eta haien itzuleraren alde zuzenduko du bere politika.

43. artikulua.

- 1.- Osasuna babesteko eskubidea aitortzen da.
- 2.- Botere publikoei dagokie aurreneurrien bidez eta beharrezkoak diren zerbitzu eta prestazioen bidez osasun publikoa antolatu eta babestea. Horretarako, legeak ezarriko ditu guztion eskubideak eta eginbeharrak.
- 3.- Botere publikoek osasun-hezkuntza, hezkuntza fisikoa eta kirola sustatuko dituzte. Era berean, aisialdiaz behar bezala baliatzen lagunduko dute.

44. artikulua.

- 1.- Botere publikoek kultura eskuratzea bultzatu eta babestuko dute, guztiek baitute kulturarako eskubidea.
- 2.- Botere publikoek, interes orokorraren mesederako, zientzia eta ikerketa zientifiko nahiz teknikoa bultzatuko dituzte.

45. artikulua.

- 1.- Guztion eskubidea da gizabanakoaren garapenerako egoki den ingurumena izatea, eta guztion eginbeharra ere bada hori zaintzea.
- 2.- Botere publikoek zainduko dute baliabide natural guztien erabilera arrazionala, bizitzakalitatea babestu eta hobetzeko, eta ingurumena defendatu eta berriztatzeke, behar-beharrezko den elkartasan kolektiboan oinarrituz.
- 3.- Norbaitek aurreko paragrafoak xedatu dueña hausten badu, legezko mugen barruan horri zehapen penalak ezarriko zaizkio, edo, hala denean, administrazio zehapenak, bai eta eragindako kaltea konpontzeko betebeharra ere.

46. artikulua.

Botere publikoek bermatuko dute Espainiako herrien ondare historiko, kultural eta artistikoa zaindu eta aberastea, bai eta ondareon ondasunena ere, horien araubidea eta titulartasuna edozein izanda. Zigorlegeak zehatuko ditu ondare horien kontrako atentatuak.

47. artikulua.

Espainiar guztiek etxebizitza duin eta egokia izateko eskubidea dute. Botere publikoek beharrezkoak diren inguruabarrak bultzatu eta bidezko arauak ezarriko dituzte, eskubide hori eragingarria izan dadin; eta, espekulazioa desagerrarazteko, interés orokorraren arabera arautuko dute lurraren erabilera.

Erakunde publikoen hirigintza jarduerak gainbalioa sortzen badu, gizarteak horietan parte hartuko du.

48. artikulua.

Gazteriak garapen politiko, sozial, ekonomiko eta kulturean parte-hartze aske eta eragingarria izan dezan, botere publikoek behar bezalako inguruabarrak bultzatuko dituzte.

49. artikulua.

Botere publikoek aurreneurri-, tratamendu-, bizkortze- eta gizarteratze-politika egingo dute elbarri fisikoentzat, zentzumen-elbarrientzat eta elbarri psikikoentzat; horiei, eurek behar duten arreta berezia emango zaie, eta bereziki babestuko dira, titulu honek herritar guztiei ematen dizkien eskubideak egikaritu ahal izateko.

50. artikulua.

Botere publikoek, aldizka eguneratutako pentsio egokien bidez, gutxieneko kaudimena bermatuko die herritarrei zahartzaroan. Modu berean, eta familiaren betebeharretatik kanpo, haien ongizatea bultzatuko dute gizarte-zerbitzuen bidez, beraien arazo bereziei kasu eginez, osasunari, etxebizitzari, kulturari eta aisialdiari dagokienez.

51. artikulua.

1.- Botere publikoek kontsumitzaile eta erabiltzaileen defentsa bermatuko dute, eta, prozedura eragingarrien bidez, haien segurtasuna, osasuna eta interes ekonomiko legitimoak babestuko dituzte.

2.- Botere publikoek kontsumitzaile eta erabiltzaileei informazioa eta heziketa ematea sustatuko dute; haien antolakuntzak suspertuko dituzte; horiei dagozkien arazoetan entzun egingo diete, legeak ezartzen duenaren arabera.

3.- Aurreko paragrafoetan xedaturikoaren esparruan, legeak barne-merkataritza arautu eta merkataritzako produktuen baimen-araubidea ezarriko du.

52. artikulua.

Legeak lanbide-antolakuntzak arautuko ditu, berezko interes ekonomikoak izan eta interes horiek babesten dituztenak. Haien barne-egiturak eta jardunbideak demokratikoak izan beharko dute.

LAUGARREN KAPITULUA

Askatasunen eta oinarritzko eskubideen gaineko bermeak

53. artikulua.

1.- Titulu honen bigarren kapituluan aitorturiko eskubide eta askatasunak lotesleak dira botere publiko guztientzat. Lege bidez bakarrik arautu ahal izango da eskubide eta askatasun horien egikaritza; lege horrek, edozein kasutan, haien oinarritzko edukia errespetatu beharko du, eta eskubide eta 161, 1, a). askatasunok 161.1.a) artikuluan ezarri bezala babestuko dira.

2.- Herritar guztiek auzitegi arruntetan eskatu ahal dute 14. artikuluan eta II. kapituluko 1. Atalean aitortutako askatasun eta eskubideen babesa; horretarako, lehentasun- eta sumariotasunprintzipioetan oinarritutako prozedura erabiliko da, eta, hala denean, babes-errekurtsoa ere jar daiteke Konstituzio Auzitegian. Azken errekurtsorik aplika dakioke, halaber, 30. artikuluan aitorturiko kontzientzia-objekzioari ere.

3.- Hirugarren kapituluan aitortutako printzipioak onartu, errespetatu eta babestu egin behar dira, eta legeria positiboak, eginera judizialek eta botere publikoen jardunak horietatik izango dituzte kontuan. Jurisdikzio arruntetan halakoak alegatu ahal izateko, nahitaezkoa da haiek garatzen dituzten legeak aintzakotzat hartzea.

54. artikulua.

Lege organikoak arautuko du Herri Defendatzailearen erakundea, Gorte Nagusietako komisionatu goren bezala, haiek izendatuta, titulu honetan barneratzen diren eskubideak defendatzeko; horretarako, Herri Defendatzaileak Administrazioaren jarduna gainbegiratu ahal izango du, Gorte Nagusiei kontu-arrazoia emanaz.

BOSGARREN KAPITULUA

Eskubideak eta askatasunak etetea

55. artikulua.

1.- Konstituzioan ezarri bezala, salbuespen- edo setio-egoera erabakiz gero, 17. artikuluan, 18. artikuluen 2. eta 3. paragrafoetan, 19. artikuluan, 20. artikuluen 1.a), 1.d) eta 5. paragrafoetan, 21. artikuluan, 28. artikuluen 2. paragrafoan eta 37. artikuluen 2. paragrafoan aitortutako eskubideak eten ahal izango dira. Salbuespen-egoeraren kasuan, aurretiaz ezarritako horietatik salbuetsi behar da 17. artikuluko 3. paragrafoa.

2.- Lege organikoak zehaztu ahal izango du gizabanako jakin batzuentzat nola eta zein kasutan eten daitezkeen, beharrezko den esku-hartze judizialarekin eta Parlamentuak kontrol egokia eginez, 17. artikuluen 2. paragrafoan eta 18. artikuluen 2. eta 3. paragrafoetan aitorturiko eskubideak; hala gertatuko da, banda armatuen edo elementu terroristen jardunari buruz ikerketak egin ahal izateko.

Lege organiko horretan aitortutako ahalmenak justifikaziorik gabe edo abusuz erabiltzen badira, horrek erantzukizun penala ekarriko du, legeek ezarritako eskubide eta askatasunak bortxatu direlako.

3. GAIA. EUSKAL HERRIKO AUTONOMIA ESTATUTUA. ATARIKO TITULUA (1-9 ARTIKULUAK). I. TITULUA: EUSKAL HERRIAREN ESKUMENAK (10-12 ARTIKULUAK). II. TITULUA: EUSKAL HERRIKO AGINTEAK (24-39 ARTIKULUAK).

ATARIKO TITULUA

1. artikulua

Euskal herriak, bere naziotasunaren adierazgarri eta autogobernua iristeko, Autonomia Erkidego gisa eratzen du bere burua Espainiako Estatuaren barruan, Euskadi zein Euskal Herria izenez, Konstituzioarekin eta oinarrizko erakunde-arau duen Estatutu honekin bat.

2. artikulua

1.-Arabak, Bizkaiak eta Gipuzkoak dute, Nafarroak bezala, Euskal Herriko Autonomia Erkidegoa osatzeko eskubidea.

2.-Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako lurralde historikoek, gaur egungo probintzien muga berberetan, osatuko dute Euskal Herriko Autonomia Erkidegoaren lurraldea; baita Nafarroakoak ere, baldin eta Konstituzioaren Aldibaterako Laugarren Xedapenean finkatutako jardunbideari jarraituz partaide izatea erabakitzen badu.

3. artikulua

Euskal Herria osatzen duten lurralde historikoetarik bakoitzak ahal izango du, Erkidegoaren baitan, bere antolakuntza eta bere autogobernu-erakunde propioak gorde edota, hala dagokionean, biziberritu eta eguneratu.

4. artikulua

Eusko Legebiltzarraren lege baten bidez finkatuko da Euskal Herriko Autonomia Erkidego osorako erakundearen egoitza Autonomia Erkidegoaren lurralde barruan.

5. artikulua

1.-Euskal Herriko ikurrina gurutzebikoa da, hondo gorrian zeharkako gurutze berdea eta gainean gurutze zuria dituena.

2.-Orobat onartzen dira Autonomia Erkidegoa osatzen duten herrialdeen bandera ta ezaugarri bereziak.

6. artikulua

1.-Euskara, Euskal herriaren hizkuntza propioa, hizkuntza ofiziala izango da Euskadin, gaztelania bezala, eta bertako biztanle guztiek dute bi hizkuntzok jakiteko eta erabiltzeko eskubidea.

2.-Autonomia Erkidego osorako erakundeek, Euskal Herriaren aniztasun sozio-linguisikoa kontutan hartuz, hizkuntza bion erabilera bermatuko dute eta bion ofizialtasuna arautuko, eta beren ezagutza ziurtatzeko behar diren neurri eta baliabideak bideratu eta arautuko dituzte.

3.-Inor ezin izango da hizkuntza dela-eta diskriminatu.

4.-Euskarari dagozkionetan, Euskaltzaindia erakunde aholku-emaile ofizial da.

5.-Euskara beste euskal lurralde eta gizatalderen ondare den aldetik eta erakunde akademiko eta kulturazkoak izan ditzaten harreman eta loturez gain, Euskal Herriko Autonomia Erkidegoak eskatu ahal izango dio Espainiako Gobernuari lurralde eta gizatalde horiek kokaturik dauden edota bizi diren Estatuekin kulturazko harremanak bideratzeko itunhitzarmenak izenpetu eta, hala badagokio, Gorte Nagusien aurrean, baimentzeko, aurkeztu ditzala, euskara zaindu eta bultzatze aldera.

7. artikulua

1.-Euskal herritar izaera politikoa izango dute, Estatutu honen ondorioetarako, Estatuko lege orokorren arabera Autonomia Erkidegoaren lurralde barruko edozein udalerritan administrazioherrikidetasuna dutenek.

2.-Atzerrian bizi direnek, hala nola beren ondorengoek, hala eskatzen badute, Euskal Herriko biztanleen eskubide politiko berberak izango dituzte baldin eta Euskadin izan badute azken administrazio-herrikidetasuna, Espainiako herritartasunari eutsi badiote, beti ere.

8. artikulua

Euskal Herriko Autonomia Erkidegoari atxiki ahal izango zaizkio guztiz bere lurralde barruan kokaturiko beste lurralde eta udalerriak, honako baldintza hauek betez:

a) Doakion Udalak edota udalen gehiengoak atxikimendua eskatu dezala eta entzun dakiola lurralde edo udalerrri hori kokaturik dagoen Erkidego edo Probintziari.

b)Delako udalerrri edo lurralde horretako biztanleek hala erabaki dezatela, dagokionaren baimena lortu ondoren horretarako bereziki deitutako erreferendum bidez eta emandako baliozko botoen gehiengoz

onartuta.

c)Eusko Legebiltzarrak eta, ondoren, Estatuko Gorte Nagusiek Lege Organiko bidez onartu dezatela.

9. artikulua

1.-Euskal Herriko herritarren oinarrizko eskubide eta betebeharrak Konstituzioan finkatutakoak dira.

2.-Euskal herri-aginteeek, beren eskumenen esparruan,

a)Herritarren oinarrizko eskubide eta betebeharren erabilera egokia zaindu eta bermatuko dute.

b)Bizi- eta lan-baldintzen hobekuntzaren aldeko politika bultzatuko dute bereziki.

c)Enplegua gehitzea eta ekonomiaren oreka sustatzeko neurri lagungarriak hartuko dituzte.

d)Gizakien eta gizataldeen askatasuna eta berdintasuna zinezko eta benetako izan daitezen

baldintzak eragitera eta oztopoak desagertaraztera bideratutako neurri oro hartuko dute.

e)Euskal Herriko politika-, ekonomia-, kultura- eta gizarte-alorretako bizitzan herritar guztien partaidetza bideratuko dute.

I TITULUA

(Euskal Herriaren eskumenak)

10. artikulua

Euskal Herriko Autonomia Erkidegoak bakarreko eskumena du honako gai hauetan:

1.-Udalbarrutien mugak, Estatutu honen 37. artikuluan xedatutakoaren arabera lurralde historikoei dagozkien ahalmenei kalterik eragin gabe.

2.- Bere autogobernu-erakundeen antolaketa, araubidea eta jarduera, Estatutu honetako arauen esparruan.

3.- Eusko Legebiltzarrari, Batzar Nagusiei eta forualdundiei eragiten dien barruko hauteskunde-legeria,

Estatutu honetan aurreikusitako moduan eta Estatutu honen 37. artikuluan xedatutakoaren arabera lurralde historikoei dagozkien ahalmenei kalterik eragin gabe.

4.- Toki-araubidea eta Euskal Herriko zein tokiadministrazioko funtzionarioen estatutua, Konstituzioaren 149.1.18 artikuluan finkatutakoari kalterik egin gabe.

5.- Euskal Herria osatzen duten lurralde historikoetako foru-zuzenbide zibil eta berezia, dela idatzia ala ohiturazkoa, gorde, aldatu nahiz garatzea, eta indar izango duen lurraldea finkatzea.

6.- Euskal Herriak emandako zuzenbidearen berezitasunen eta bere antolaketa bereziaren haritik datozen prozesu-arauak eta administraziojardunbideari zein ekonomia-administraziokoari dagozkion arauak.

7.- Autonomia Erkidegoaren titulartasuneko jabetza publikoko eta ondareko ondasunak eta bere eskumeneko gaietako zorgune publikoak.

8.- Mendi-basoak, oihan-erabilera eta -zerbitzuak, abelbide eta larreak, Konstituzioaren 149.1.23 artikuluan xedatutakoari kalterik egin gabe.

9.- Nekazaritza eta abelzaintza, ekonomiaren antolamendu orokorrarekin bat.

10.- Barne-uretako arrantza, itsaski-bilketa eta arrain-hazkuntza, ehiza eta ibai eta aintziretako arrantza.

11.- Ur-erabilerak, ubideak eta ureztatzeak, urok Euskal Herrian zehar soilik igarotzen badira; energia ekoiztu, banatu eta garraiatzeko instalazioak, garraioa lurraldetik ateratzen ez bada eta ustiapenak beste probintziari edo Autonomia Erkidegori eragiten ez badio; metalurak, ur beroak eta lurpeko urak. Hori guztiori, Konstituzioaren 149.1.25 artikuluan erabakitakoari kalterik eragin gabe.

12.- Gizarte-laguntza.

13.- Irakaskuntza, kultura, arte, ongintza, eta sorospen-izaerako nahiz antzeko fundazio eta elkarteak, beren egitekoak nagusiki Euskal Herrian betetzen dituzten bitartean.

- 14.- Adingabekoen babes-kuradoretzako, espetxetako eta gizarteratzeko erakunde eta etheen antolaketa, araubidea eta jarduera, arlo zibileko eta zigor eta espetxe arloetako legeria orokorrarekin bat.
- 15.- Farmazia-antolamendua, Konstituzioaren 149.1.16 artikuluan xedatutakoarekin bat, eta higieena, Estatutu honen 18. artikuluan xedatutakoa kontuan hartuz.
- 16.- Zientzia eta teknika ikerketa, Estatuarekin koordinaturik.
- 17.- Kultura, Konstituzioaren 149.2 artikuluan xedatutakoari kalterik egin gabe.
- 18.- Arte Ederren sustapenari eta irakaskuntzari lotutako erakundeak. Eskulangintza.
- 19.- Historia, arte, monumentu, arkeologia eta zientzia-ondarea, Autonomia Erkidegoak bere gain harturik ondare hori espropiazioaren eta lapurretaren aurka babesteko Estatuak ezar ditzan arau eta betebeharrak betetzea.
- 20.- Estatuaren izenean ez dauden artxibategi, liburutegi eta museoak.
- 21.- Nekazaritzako eta jabetzako ganberak, arrantzaile kofradiak eta merkataritza, industria eta itsasketa-ganberak, Estatuaren kanpomerkataritzaren alorreko eskumenari kalterik egin gabe.
- 22.- Lanbide-elkargoak eta lanbide tituludunen jarduera, Konstituzioaren 36. eta 139. Artikuluetan xedatutakoari kalterik eragin gabe. Estatuaren legeekin bat notarioak izendatzea.
- 23.- Kooperatibak, Gizarte-segurantzan sartu gabeko lagunaroak eta elkarlaguntzako elkarteak, merkataritza arloko legeria orokorrarekin bat.
- 24.- Euskal Herriaren beraren sektore publikoa, Estatutu honetako beste arauk eragiten ez dion bitartean.
- 25.- Euskal Herriko ekonomiaren sustapena, garapena eta plangintza, ekonomiaren antolamendu orokorrarekin bat.
- 26.- Kreditu erakunde korporatiboak, publikoak eta lurraldekoak, eta aurrezki kutxak, Estatuak kredituaren eta banketxeen antolamenduz ezar ditzan oinarrien eta diru politika orokorraren esparruan.
- 27.- Barne merkataritza, baina prezio politika orokorrari, Estatuko lurraldean ondasunen joan-etorri askeari eta lehiaren babeserako legeriari kalterik egin gabe. Barruko feria eta azokak. Jatorrizko deiturak eta Publizitatea, Estatuarekin elkarlanean.
- 28.- Kontsumitzaile eta erabiltzaileak babestea, aurreko paragrafoko mugapen berarekin.
- 29.- Burtsa eta gainerako merkatalgai eta baloresalerosketarako guneak sortu eta arautzea, merkataritza legeriarekin bat.
- 30.- Industria, salbu eta arau berezien peko industriak ezartzea, handitzea eta lekualdatzea, dela segurtasunagatik, armadaren eta osasunaren interesagatik edota eginkizunotarako legeria berezia behar dutenak eta atzerriko teknologia eskuratzeko aurretiazko kontratuak behar dituztenak. Industria sektoreen berregituraketan, Euskal Herriari dagokio Estatuak erabakitako planak garatu eta gauzatzea.
- 31.- Lurraldearen eta itsasbazterraren antolamendua, hirigintza eta etxebizitza.
- 32.- Trenbideak, lehorreko, itsasoko, ibaietako eta kable bidezko garraioa, portuak, heliportuak, aireportuak eta Euskal Herriko Meteorologia Zerbitzua, Konstituzioaren 149.1.20 artikuluan xedatutakoari kalterik eragin gabe. Garraio gaitan, zama kontrataguneak eta terminalak.

33.- Herri lanak, legez interes orokorrekotzat izendatu gabekoak edota egiterakoan beste lurralderi eragiten ez diotenak.

34.- Bide eta errepide arloan, lurralde historikoetako foru-aldundiek oso-osorik gordeko dituzte orain dituzten lege-araubidea eta eskumenak ala, hala dagokionean, Estatutu honen 3. artikulua arabera berreskuratzeko dituztenak, Konstituzioaren 148. artikuluko 1. zenbakiko 5. paragrafoan jasotako eskumenez gain.

35.- Kasino, joko eta apustuak, Kirol eta Ongintzako Elkarrekiko Apustuak izan ezik.

36.- Turismoa eta kirolak. Aisia eta olgeta.

37.- Euskal Herriko estatistika, bere helburu eta eskumenetarako.

38.- Ikuskizunak.

39.- Komunitatearen garapena. Emakumeen egoera. Haur, gazte eta adinekoen aldeko politika.

11. artikulua

1.-Euskal Herriko Autonomia Erkidegoak eskumena du Estatuaren oinarrizko legeria lege bidez garatu eta bere lurraldean betearazteko, honako gaitan:

- a) Ingurumena eta ekologia.
- b) Derrigorrezko jabetza-gabetea, administraziokontratu eta emakidak, bere eskumenen esparruan, eta Euskal Herriko administrazioaren erantzukizun sistema.
- c) Euskal Herriko arrantza-sektorearen antolamendua.

2.- Euskal Herriko Autonomia Erkidegoak eskumena ere du oinarri-arauak legez garatzeko, arauok finka dezaten moduan, eta bere lurraldean betearazteko, honako gaitan:

- a) Kredituaren antolamendua, bankuak eta aseguruak.
- b) Funtsezko baliabide eta zerbitzuak sektore publikorako gordetzea, monopolio-bidezkoak bereziki, eta interes orokorrak hala eskatzen duenean enpresak eskupean jartzea.
- c) Meategien eta energiaren araubidea. Baliabide geotermikoak.

12. artikulua

Euskal Herriko Autonomia Erkidegoari dagokio Estatuaren legeria betearaztea honako gai hauetan:

- 1.- Espetxe-legeria.
- 2.- Lan-legeria, gaur egun Estatuak arlo honetan dituen lan-harremanei buruzko ahalmen eta eskumenak bereganaturik. Halaber, Estatuak lan legeria betearazteko dituen zerbitzuak antolatzeko, zuzentzeko eta gainbegiratzeko ahalmena, Estatuaren Goi-ikuskaritzaz bat, lan-baldintzak gizartearen garapen eta aurrerapen mailari egokitzen saiatuz eta langileen kualifikazioa eta prestakuntza osoa bultzatuz
- 3.- Jabetza lerrokatzaileak, Kanbio eta Burtsako agenteak eta Merkataritza artekariak izendatzea. Dagozkien barrutiak finkatzen parte hartzea, hala dagokionean.
- 4.- Jabetza intelektuala eta industria-jabetza.
- 5.- Pisu eta neurriak. Metalen kontrastea.
- 6.- Euskal Herrian egindako nazioarteko azokak.

7.- Estatuaren sektore publikoa Autonomia Erkidegoaren lurralde-barrutian, non eta esku hartzerik izango duen egoki den kasu eta jardueretan.

8.- Interes orokorreko zat jotako portu eta aireportuak, Estatuak zuzeneko kudeaketa beretzat gordetzen ez duenean.

9.- Abiaturua eta helmuga Autonomia Erkidegoaren lurralde barruan dituen salgai- zein bidaiarigarraioaren antolamendua, nahiz eta Konstituzioaren 149. artikulua 1. zenbakiaren 21. Paragrafoak aipatzen dituen Estatuaren izeneko azpiegituretan zehar egin garraioa, eta Estatuak beretzat gorde dezan zuzeneko betearazteari kalterik egin gabe.

10.- Itsas-salbamendua eta isuri industriazko nahiz kutsakorak, euskal itsas-bazterrari dagozkion Estatuaren uretan.

II. TITULUA

(Euskal Herriaren aginteak)

ATARIKO KAPITULUA

24. artikulua

1.- Euskal Herriaren aginteak Legebiltzarraren, Jaurlaritzaren eta Lehendakariaren bidez gauzatuko dira.

2.- Lurralde historikoek beren foru-erakundeak gorde eta antolatuko dituzte, Estatutu honen 3. Artikuluan xedatutakoarekin bat.

I. KAPITULUA

(Eusko Legebiltzarra)

25. Artikulua

1.- Eusko Legebiltzarrak legegintza-agintea du, aurrekontuak onartu eta Eusko Jaurlaritzaren ekintza Bultzatu eta kontrolatzen du, beti ere Estatutu honen 37. artikuluan aipatutako erakundeen eskumenei kalterik eragin gabe.

2.-Eusko Legebiltzarra ukiezina da.

26. artikulua

1.- Lurralde historiko bakoitzeko ordezkari kopuru berdinak osatuko du Eusko Legebiltzarra, bozketa orokor, aske, zuzen eta isilpeko bidez hautatuak.

2.- Lurralde historikoa da hautes-barruti.

3.- Proporziozko ordezkariaren irizpideari jarraituz egingo da hautaketa lurralde historiko bakoitzaren baitan.

4.- Eusko Legebiltzarra lau urterako hautatuko da.

5.- Eusko Legebiltzarraren lege batek arautuko du bere kideen hautaketa, eta bere lur-esparruan betetako postu eta karguei eragin diezaieten hautaezintasun eta bateraezintasun arrazoiak finkatuko.

6.- Eusko Legebiltzarkideak ukiezinak izango dira beren kargualdian emandako boto zein iritziengatik.

Beren kargualdian ezin izango dira atxilotu ez atxiki Autonomia Erkidegoaren lur-esparruan egindako delituengatik, delitu gori-goria izan ezik eta, betiere, Euskal Herriko Justizia Auzitegi Nagusiari dagokio erru-egozte, espetxeratze, auziperatze eta epaitzeari buruz erabakitzea.

Euskal Herriko lurraldetik kanpo, Auzitegi Gorenaren Zigor-arloko salan argitu ahal izango da erantzukizun penala, modu berean.

27. artikulua

1.- Legebiltzarrak legebiltzarburua, Mahaia eta Batzorde Iraunkorra hautatuko ditu bere kideen artean. Osoko Bilkuratan eta Batzordetan jardungo du.

Legebiltzarrak bere barne-araudia finkatuko du, legebiltzarkideen gehiengo osoz onartu beharko dena.

Legebiltzarrak bere aurrekontua eta bere langileen estatutua onartuko ditu.

2.- Bilkuraldi arrunta urtean zortzi hilabetekoa izango da gutxienez.

3.- Biltzarrak bilkura bereziak egin ahal izango ditu Jaurlaritzaren, Batzorde Iraunkorraren nahiz legebiltzarkideen herenaren eskariz. Bilkura bereziak gai-zerrenda itxiaz deitu beharko dira eta gaizerrenda hori amaitutakoan bukatutzat emango dira.

4.- Legegintzarako ekimena legebiltzarkideei dagokie, Jaurlaritzari eta Estatutu honen 37. artikuluan aipatzen diren ordezkari-tza-erakundeei, legeek finkatutako moduan.

Legebiltzarkideek eskariak, galderak, itaunak eta adierazpenak aurkeztu ahal izango dituzte, bai Osoko Bilkuran bai Batzordeetan, araudi bidez finka daitezzen modutan.

Legebiltzarrak izapidetu beharreko lege-proposamenak aurkezteko herritarren ekimena lege baten bidez arautuko du Legebiltzarrak, Konstituzioaren 83. artikuluan aurreikusitako Lege Organikoak finkatu dezanarekin bat.

5.- Eusko Jaurlaritzako lehendakariak aldarrikatuko ditu Legebiltzarraren legeak eta, onartu eta hamabost eguneko epean, Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian, argitararaziko, eta baita Estatuko Aldizkari Ofizialean ere. Indarrean noiz sartuko den jakiteko, Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratutako egunak aginduko du.

28. artikulua

Eusko Legebiltzarrari dagokio, gainera:

a) Euskal Herriaren ordezkari izango diren senadoreak izendatzea, Konstituzioaren 69.5 artikuluan aurreikusitakoarekin bat, Eusko Legebiltzarraren beraren lege batek finka dezan jardunbidearen bitartez, proportziozko ordezkari-tza egokia ziurtatuko duena.

b) Estatuko Gobernuari lege-egitasmo bat onar dezan eskatzea edota Kongresuko Mahaiari legeproposamen bat helaraztea, Biltzar horretan aldeztuko duten legebiltzarkideak ordezkari izendatuta.

c) Konstituzio-kalteko errekurtsua jartzea.

I KAPITULUA

(Eusko Jaurlaritza eta Lehendakaria)

29. artikulua

Eusko Jaurlaritza Euskal Herriko betearazte eta administrazio egitekoak dituen kide anitzeko organoa da.

30. artikulua

Jaurlaritzaren eginkizunak eta bere antolaketa, lehendakari bat eta zenbait sailburu izango dituen, eta baita Jaurlaritzako kideen estatutua Legebiltzarrak arautuko ditu.

31. artikulua

1.- Eusko Jaurlaritza bertan behera geldituko da Legebiltzarrerako hauteskundeak egin ondoren, Legebiltzarraren babesa galdu ezker edota lehendakariak kargua utzi nahiz hiltzen bada.

2.- Bertan behera gelditutako Jaurlaritzak jardunean jarraituko du Jaurlaritza berria jabetu arte.

32. artikulua

1.-Jaurlaritzak Legebiltzarraren aurrean erantzuten du politikoki bere osoan, kide bakoitzak bere kudeaketaren erantzukizun zuzena gorabehera.

2.- Jaurlaritzako lehendakaria eta sailburuak beren kargualdian ezin izango dira atxilotu ez atxiki Autonomia Erkidegoaren lur-esparruan egindako delituengatik, delitu gori-goria izan ezik eta, betiere, Euskal Herriko Justizia Auzitegi Nagusiari dagokio erru-egozte, espetxeratze, auziperatze eta epaitzeari buruz erabakitzea. Euskal Herriko lurraldetik kanpo, Auzitegi Gorenaren Zigor-arloko salan argitu ahal izango da erantzukizun penala, modu berean.

33. artikulua

1.-Jaurlaritzako lehendakaria Eusko Legebiltzarrak hautatuko du bere kideen artetik eta Erregek izendatuko du.

2.- Lehendakariak Jaurlaritzako sailburuak izendatu eta bereizten ditu, Jaurlaritzaren lanjarduna zuzentzen du eta bera da, batera, Euskal Herriaren ordezkari gorena eta Estatuaren ordezkari arrunta lurralde honetan.

3.- Eusko Legebiltzarrak lege baten bidez finkatuko ditu lehendakaria hautatzeko modua, bere ahalmenak eta baita Jaurlaritzaren Legebiltzarrarekiko harremanak.

III. KAPITULUA

(Justizia Administrazioa Euskal Herrian)

34. artikulua

1.- Euskal Herriko Justizia Administrazioaren antolakuntza Aginte Judizialaren Lege Organikoan aurreikusitakoarekin bat egituratuko da eta Auzitegi Nagusi bat izango du guztien gaineko, Autonomia Erkidegoaren lurralde osoan eskumena izango duena eta prozesu-auzialdi guztiak agortuko dituena.

Autonomia Erkidegoak, Konstituzioaren 152. artikuluan agindutakoarekin bat, probintziaz azpiko epai-barrutien antolaketan eta beren egoitza-hiria finkatzen parte hartuko du eta, betiere, beren mugak finkatuko ditu.

2.- Euskal Herriko Auzitegi Nagusiko lehendakaria Erregek izendatuko du.

3.- Justizia Administrazioan herritarren egintza eta partaidetza bideratuko da Autonomia Erkidegoan, zinpeko epaimahaia delako erakundearen bidez, lege prozesalek finka dezaten modu eta zigorazibideetan

35. Artikulua

1.- Magistratu, epaile eta idazkariak Aginte Judizialaren eta Aginte Judizialaren Kontseilu Nagusiaren lege organikoetan aurreikusitako moduan izendatuko dira, Euskal Foru Zuzenbidea eta euskara jakitea lehentasunezko meritu izango direla eta sorlekua edo herritasuna dela-eta salbuespenik egin gabe.

2.- Autonomia Erkidegoak eskatuz gero, Euskal Herriko magistratu, epaile eta idazkari lanpostu hutsak betetzeko lehiaketa eta oposiziotarako deia egin beharko du organo eskumendunak, Aginte Judizialaren Lege Organikoak xeda dezanarekin bat. Lehiaketa eta oposizio horietan bete gabe gelditu daitezten lanpostuak Euskal Herriko Auzitegi Nagusiak beteko ditu, Aginte Judizialaren Lege Organikoak kasu horretarako jasotzen dituen arauak erabiliz.

3.- Autonomia Erkidegoari egokituko zaio, bere lurralde barruan, Justizia Administrazioaren zerbitzuko langileria eta bere jardunerako baliabide material eta ekonomikoz hornitzea, Aginte Judizialaren Lege Organikoan ahalmen hori Gobernuarentzat gorde dadin neurri berean eta langileria hornitzeko sistemetan Euskal Foru Zuzenbidea eta euskara jakitea lehentasunez balioetsiz.

4.- Autonomia Erkidegoak eta Justizia Ministerioak Euskal Herriak bereganatutako eskumena zuzen kudeatzeko behar besteko lankidetzak izango dute.

36. artikulua

Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziak, epai-polizia gisa diharduenean, Justizia Administrazioaren zerbitzuan eta bere mende izango da, lege prozesalek xedatu dezaten moduan.

IV. KAPITULUA

(Lurralde Historikoetako erakundeak)

37. artikulua

- 1.- Lurralde historikoetako foru-erakundeek bakoitzak berea duen lege-araubideari jarraituko diote.
- 2.- Estatutu honetan xedatutakoak ez du ekarriko lurralde historiko bakoitzak bereak dituen foruaraubidearen izaeraren zein bakoitzak bereziak dituen araubidearen eskumenen aldaketarik.
- 3.- Nolanahi ere, bakarreko eskumena izango du bakoitzak bere lurralde barruan honako gaiotan:
 - a) Beren erakunde propioen antolaketa, araubidea eta jarduera.
 - b) Beren aurrekontuak prestatu eta onartzea.
 - c) Probintzia-mugak gainditzen ez dituzten udalaz gaindiko lurralde-barrutiak.
 - d) Probintziaren eta udalen ondasunen araubidea, bai jabetza publikokoak zein ondarekoak eta herrilurrak.
 - e) Udal-hauteskundearen araubidea.
 - f) Estatutu honetan zehatu daitezkeen edota eskuordetu dakizkien guztiak.
- 4.- Eusko Legebiltzarrak zehaztu ditzan gaietan, arau bidez garatu eta beren lurraldean betearaztea ere egokituko zaie.
- 5.- Lurralde historikoetako ordezkari-tza-organismoak hautatzerakoan bozketa orokor, aske, zuzen, isilpeko eta proportziozkoaren irizpideari jarraituko zaio, lurralde bakoitzeko eskualde guztiei ordezkari-tza egokia bideratuko dien hautes-barrutiek.

V. KAPITULUA

(Euskal Herriko aginteen kontrola)

38. artikulua

- 1.- Eusko Legebiltzarraren legeak Konstituzio Auzitegiaren konstituziozkotasunaren kontrolaren menpe egongo dira bakarrik.
- 2.- Konstituzioaren 150.1 artikuluan aurreikusitakoetarako, bertan xedatzen denari jarraituko zaio.
- 3.- Euskal Herriko betearazte- eta administrazio-organismoek emandako egintza, erabaki eta araudi-arauean aurka Administrazio-erikiko Auzien Jurisdikzioaren aurrean jarri daitezke errekursoak.

39. artikulua

Autonomia Erkidegoko erakundearen eta lurralde historiko bakoitzekoaren artean sor litezkeen eskumengatazkek Euskal Herriko Auzitegi Nagusiko lehendakariaren lehendakari-tzapean Eusko Jaurlaritzak eta doakion lurraldeko Foru Aldundiak askatasunez izendatutako kide

berdinez osatutako bitartekaritza-batzorde batek ebatziko ditu, Eusko Legebiltzarraren lege batek finkatu dezan prozedurari jarraituz.

4. GAIA. ARABAKO BATZAR NAGUSIAK ETA ARABAKO LURRALDE HISTORIKOKO FORU ADMINISTRAZIOA (I). 1983KO MARTXOAREN 7KO FORU ARAUA, ARABAKO LURRALDE HISTORIKOAREN ANTOLAMENDUARI BURUZKOA (1-14 ARTIKULUAK).

Arabako Lurralde Historikoaren Erakundetzari buruzko Martxoaren 7ko 1983 FORU ARAUA (INDARREAN DAGOEN TESTUA)¹

AURREKO TITULUA: DISPOSIZIO OROKORRAK

1. atala

Historiaren *tradizioari jarraiki, Batzar Nagusiak eta Foru Aldundia dira Arabako Lurralde Historikoko Foru Erakundeak, Lurraldea Talde edo Koadrila eta Ermandadez osatua egonik. (aldatua, azaroaren 29ko 19/2015 Foru Arauaren bidez)*

2. atala

Arabako Lurralde Historikoko Foru Erakundeak beren berariazko ahalmenak erabiliko dituzte, Legeari eta Zuzenbideari erabat men eginez.

3. atala

Araba Lurralde Historikoaren Foru Erakundeek bere ihardun publikoa beteko dute eskumen-esparru orokorrean jarraingoak mugatuan:

- a) Espainiako Konstituzioa.
- b) Euskadiko Autonomi Estatutua.
- c) Komunitate Autonomoko erakunde orokorren eta lurralde historikoen arteko harremanak zuzentzen dituzten legeak eta gainerako ordezkarietazko edo transferentziatzko disposizioak.
- d) Itun Ekonomikoari buruzko Legea eta zerga gaietako beste disposizioak.

¹ 1984ko abenduaren 20ko Foru Arauak, (ALHAO 7 zk., 1985/01717); martxoaren 25eko 6/86 Foru Arauak (ALHAO 38 zk., 1986/0404); abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak (ALHAO 2 zk., 1988/01/08); martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauak (ALHAO 35 zk., 2011/03/23); eta azaroaren 29ko 19/2015 Foru Arauak (ALHAO 144 zk., 2015/12/09, 5272 or.) egindako aldaketak jasotzen ditu. Lehengo Foru Arau horrek 8.3., 9.1., 10., 11., 25.3. artikulua eta Xedapen Iragankorra indargabetzen ditu, bigarrenak 7.1. artikulua aldatzen du eta hirugarrenak 3., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 22., 25., 26., 29., 31. eta 32. artikuluen edukia osorik edo zati batean aldatzen du. Jatorrizko testua (ALHAO 28 zk., 1983/03/08)

e) *Jaurpide arruntean Aldundiek diharduen eskumen-esparrua xedatzen duten legezko xedapenak. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).*

f) Erakundearen antolakuntzari buruzko Foru Arau hau.

I. TITULUA: BATZAR NAGUSIAK

4. atala

1. Baltzar Nagusiak Lurralde Historikoko herri ordezkariak eta partaidetzarako erakunde gorena dira.

2. Baltzar Nagusiek araugintza-ahalmena eta *arauak garatzeko ahalmena dituzte* Foru Arau honek finkaturiko mugekin, Diputatu Nagusia hautatzen dute, Foru Aldundiaren aurrekontua onartzen dute beronek proposaturik, eta Foru Aldundiaren jarduera kontrolatzen dute **(Aldatua martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez)**

5. atala

Batzar Nagusiek emandako izaera orokorreko xedapenak, hots, foru arauak, foru aldundiaren erregelamendu eta ebazpenen gainera daude. Zerga foru arauak Konstituzio Auzitegian baino ezin dira aurkatu. Gainerako foru arauak administrazioarekiko auzibideen jurisdikzioan ere epaitu ahal izango dira. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez, eta martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez).

6. atala

1. *Batzar Nagusien ahalmena da:*

a) *Lurralde historikoen eskumen eskusiboak diren gaiak buruzko ahalmen arauemailea, Autonomia Estatutuarekin eta Autonomia Erkidego osoko Erakundeekin eta bertako Lurralde Historikoetako Foru Erakundeekin arteko harremanei buruzko Legearekin bat etorritik. (Aldatua martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez)*

b) *Autonomia erkidegoaren eta estatuaren legeak garatzeko xedapenak onartzeko, arauak garatzeko ahalmena, baldin eta ahalmen hori berariaz aitortu ez bazaio foru aldundiari. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez eta martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez)*

c) Foru Aldundiaren jarduera kontrolatu eta bultzatzea, horretarako informazio egokia izanik, helburu horiek bete ahal izateko.

2. Edozein modutan, horretaz gainera Batzar Nagusiei dagokie:

a) Ondorengo gaiak onartzea:

1.- Lurralde Historikoaren aurrekontuak, kontu orokorrak eta finantzaketa eta kreditu eragiketak.

2.- Lan eta Zerbitzuetarako Foru Egitasmoa, Foru Aldundiak proposaturik.

3.- *Ekonomia-Hitzarmen Legearen 45 artalaren 1 apartatuak aipatzen duen* Lekuko Korporazioen berenak diren zergak arautzea, baita kasu horretan bezala, Lurralde

Historikoaren Udalen Finantzaketa Jaurpide Orokorrena ere. **(Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

4.– Batzar lokalen finantzaketa babesteko erregimen orokorra, Itun Ekonomikoaren Legeko 45. artikuluko 2. zatiari jarraituz.

5.– Lurralde Historiko guztiari dagozkion arlokako egitasmoak.

6.– Lurralde Historikoaren antolakuntza eta banaketa politiko-administratiboa.

7.– Udalerrien arteko mugen aldaketak.

b) Foru Aldundiaren proposamenak berrestea honako kasuetan:

1.– Lurralde Historikoak ahalmenak bereganatzea.

2.– Erakunde amankomunei ahalmenak uztea.

3.– Eusko Jaurlaritzarekiko, Estatuarekiko, eta beste Lurralde Historiko, Elkarre Autonomo edo Probintziekiko hitzarmenak.

4.– Legeek eman edo Foru Arau honek aitortzen dizkieten gainerakoak.

7. atala

1. *Araugintza-arioa Foru Aldundiari, Batzar Nagusietako Batzarkideei, eta dagokion Foru Arauan xedatzen den terminoetan araugintza-ario popularra erabiliz biztanleei dagokie.* **(Aldatua; lehenik martxoaren 25eko 6/86 Foru Arauaren bidez eta, gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

2. Batzar Nagusietako Batzarkideek, *araubidez jarriko diren terminoetan galderak, erantzun-eskeak eta mozioak* egin ahal izango dute. **(Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

8. atala

1. Batzar Nagusiak Osoko Bilkuraren eta Batzordeen bidez jardungo dira.

2. *Bere barneko arauteriarekin bat Osoko Bilkuraren eztabaidak zuzendu eta antolatuko dituen Mahai bat Batzar Nagusiek izendatuko dute.* **(Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

3. *Mahaia Lehendakari batek, bera Batzar Nagusietakoa izango delarik, eta bat edo gehiago Lehendakariorde eta Idazkariak osatuko dute.* **(Hasieran, Arabako Batzar Nagusien Funtzionamendu Araudiari buruzko abenduaren 20ko Foru Arauak indargabetu zuen eta gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak osatu zuen).**

4. Foru Aldundiko kideetako inork ezin parte hartuko du Mahaiari.

5. Batzar Nagusien Batzordeak ohikoak eta berezi edo ezohikoak izan daitezke.

9. atala

1. *Batzar Nagusiek osoko bilkurak bertako Lehendakariak deitzen duenean egingo dira. Deia bere Arauterian xedatutako kasu, era eta baldintzetatikakoa izango da.* **(Hasieran, Arabako Batzar Nagusien Funtzionamendu Araudiari buruzko abenduaren 20ko Foru Arauak indargabetu zuen eta gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak osatu zuen).**

2. Nolanahi ere, Batzar Nagusien Osoko Bilkura urtean bi aldiz bilduko da, ohitura historikoei jarraituz.
3. Arautegiari jarraituz deitzen ez diren Batzarkideen bilerek ez dute inolako lotura-indarrrik izango Batzar Nagusientzat, ezta beren erabakiek ere gainerako aginte publikoentzat.
4. Batzar Nagusien Osoko Bilkuraren bilerak irekiak izango dira, Batzar Nagusiek berek bestelakorik erabakitzen dutenean izan ezik.

10. atala

Batzordeak bakoitzak bere Lehendakariak deituko ditu Mahaiari bere berri emanaz. (Hasieran, Arabako Batzar Nagusien Funtzionamendu Araudiari buruzko abenduaren 20ko Foru Arauak indargabetu zuen eta gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak osatu zuen).

11. atala

1. *Batzar Nagusietako Batzorde Iraunkorrak bere agintepideak zainduko ditu eta bere eginkizunak bilkurarteko aldietan beteko ditu.*

2. *Bozeramaileen Batzordea Batzar Nagusietako Lehendakariak presidituko du Idazkari baten laguntzarekin eta bertan Batzarkide Taldeen Bozeramaileak partaide izango dira. Bere erabakiak Batzarkide bakoitzari dagokion botoak heinekoen arabera hartuko ditu.*

(Hasieran, Arabako Batzar Nagusien Funtzionamendu Araudiari buruzko abenduaren 20ko Foru Arauak indargabetu zuen eta gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak osatu zuen).

12. atala

1. Erabakiak hartzeko, Batzar Nagusiek arautegiari jarraituz bilduta egon behar dute, bertako kideen gehiengo osoa bertan dela.

2. Erabaki horiek baliozkoak izateko, bilerara joandako kideen gehiengoak onartu behar ditu, Arau honetan finkatzen diren edota barne-arautegian finka litezkeen gehiengo berezien kalterik gabe.

3.- *Edozein modutan, oraingo Foru Arauaren eta Funtzionamendu Araudiaren aldaketarako erabateko gehiengo eskatuko du. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez)*

13. atala

1. Batzar Nagusien Foru Arauak Lurralde Historikoaren Aldizkari Ofizialean argitaratu behar dira.

2. Gainerako erabaki eta ebazpenei dagokienez, barne-arautegiaren arabera jokatu da.

14. atala

1. *Batzarkideek bere karguak betetzegatik diru-ordainen eskubidea izango dute. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1919 Foru Arauaren bidez)*
2. *Batzarkide Taldeek bertako kideen kopuruaren heinean izendapen bat izango dute, eta Taldegatik osagarri finko bat. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/87 Foru Arauaren bidez)*

5. GAIA. ARABAKO BATZAR NAGUSIAK ETA ARABAKO LURRALDE HISTORIKOKO FORU ADMINISTRAZIOA (II). 1983KO MARTXOAREN 7KO FORU ARAUA, ARABAKO LURRALDE HISTORIKOAREN ANTOLAMENDUARI BURUZKOA (15-33 ARTIKULUAK).

II. TITULUA: FORU ALDUNDIA

15. atala

Arabako Foru Aldundiak, kide anitzeko organo den aldetik, lurralde historikoaren legezko ordezkaritza dauka, eta hura gobernatu eta administratzeko ardura hartzen du, bere eskumen esparruan, legearen arabera erregelamendu-ahalmena erabiliz. Era berean, ahalmen arauemailea eta arauak garatzeko ahalmena ere aldundiarena da, autonomia erkidegoaren edo estatuaren legeekin bat etorriz, foru arau bidez onartuta, Batzar Nagusiek eskuordetzan emandako kasuetan. (Aldatua martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez)

16. atala

Auzitegiek kontrolatzen dituzte Foru Aldundiaren araugintza-ahalmena eta haren jarduera administratiboaren legezotasuna, bai eta haren justifikabide diren helburuetara egokitzen dela ere.

17. atala

1.- *Foru arauak garatzen dituzten dekretuak onartzeko eskumena ere foru aldundiaren erregelamendu-ahalmena da. (Aldatua martxoaren 14ko 8/2011 Foru Arauaren bidez)*
2.- Nolanahi ere, Foru Aldundiak berak dauka bere antolakuntzarako barne-arauegiak onartzeko ahalmena.

18. atala

Foru Aldundiaren kideak Diputatu Nagusia eta hainbat Foru Diputatu, gehienez ere hamar, dira.

19. atala

Diputatu Nagusiak Foru Batzarraren ordezkaritza dauka, Foru Diputatuen ekintzak zuzendu eta koordinatzen ditu, dekretuak ematen ditu eta haien argitarapena erabakitzen du, eta legeek eta foru arauak ematen dizkieten gainerako zereginak betetzen ditu.

20. atala

1. Foru diputatuek Diputatu Nagusiak haiek izendatzeko dekretuan agindutako zereginak bete behar dituzte.
2. Batzarkide ez diren foru diputatuak Batzar Nagusien bileretara joan daitezke, hitz egiteko ahalmenarekin baina botoa emateko eskubiderik gabe.

21. atala

Foru Aldundiaren aginte-arlo bakoitzaren barruan, zuzendaritza nagusi bereziak izendapen libreko kargu izango dira.

**III. TITULUA: BATZAR NAGUSIEN OSAKETA
ETA FORU ALDUNDIAREN IZENDAPENA**

LEHEN ATALBURUA: BATZAR NAGUSIEN OSAKETA

22. atala

1. Batzar Nagusiek gehienez ere 60 batzarkidez osaturik egon behar dute; batzarkide horiek ordezkaritza proportzionaleko botaketa orokor, libre, zuzeneko eta isilpeko batzuen bidez hautatuak izan behar dute.

2. *Batzar Nagusietako Batzarkideen agiritepidearen iraupena Lurralde Historikoaren Udaletako enarekin* parekatua izango da. **(Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

23 atala

Batzar Nagusien Hauteskundeetarako Arabako Lurralde Historikoa bertako barruti guztien ordezkaritza egokia ziurta dezaten hautaketa barrutietan banatuko da.

24 atala

1. Batzar Nagusietarako hauteskunde deialdia Diputatu Nagusiak egingo du, haietarako eguna eta epeak Udaltarakoekin bat eginez.

2. Batzar Nagusietarako hauteskunde deialdiren dekretuak haien aginte bukaera dakar.

25 atala

1. Batzar Nagusiak Batzarkideen aldarrikatze ofizialaren egunetik hurrengo hamar egunetako epe barruan eratuko dira.

2. Batzar Nagusiek beraien eraketa saioan bertan Mahairi izandatzeari egingo diote.

3. *Batzarrak eratu ziren egunetik hasita 30 eguneko epe luzenaren barne, Osoko Bilkura bat egingo da, Eguneko Lan-zerrendaren puntu bat bakarrarekin, Diputatu Nagusiaren hautatzea. (Hasieran, Arabako Batzar Nagusien Funtzionamendu Araudiari buruzko abenduaren 20ko Foru Arauak indargabetu zuen eta gero, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak osatu zuen).*

BIGARREN ATALBURUA: FORU ALDUNDIAREN IZENDAPENA

26. atala

1. Batzar Nagusiek beren kideen artetik aukeratu behar dute Diputatu Nagusia, isilpeko boto bidez.
2. Batzar Nagusietan ordezkaturako talde politiko edo koalizio bakoitzak Diputatu Nagusi kargurako hautagai bana aurkeztu ahal dio Mahaiari.
3. *Diputatu Nagusia hautatzeko beharrezkoak izango dira lehen botaketan Batzarkideen legezko zenbakiaren gutxienez erabateko gehiengoa eta hurrengoan gehiengo soilia. Horretarako botorik ez emateak ez dira zenbatuko. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).*
4. Aurreko zatian aipatzen den bigarren bozketaren ondoren ere berdinketa egonez gero, Batzar Nagusietarako hauteskundeetan boto gehien lortu duen talde politiko edo koalizioaren hautagaia izendatuko da Diputatu Nagusi.

27. atala

1. Diputatu Nagusiak berak izendatu eta kargutik kentzen ditu foru diputatuak.
2. Diputatu Nagusiak haren Ordezko bat edo gehiago izenda ditzake foru diputatuen artetik.

28. atala

1. Batzar Nagusiek arau baten bidez erregulatu beharko dute Foru Aldundiko kideen bateraezintasun erregimena.
2. Nolanahi ere, Diputatu Nagusi kargua bateraezina da edozein udaletako alkate edo zinegotzi izatearekin, bai eta, halaber, Batzar Nagusietako Lehendakaritzarekin ere.

29. atala

1. *Foru Aldundiak uzten du Batzar Nagusien agintepidea amaitu delako, konfidantza galdu duelako edo Diputatu Nagusiaren uzte edo heriotzagatik. (Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).*
2. Bere eginkizunari utzi dion Aldundiak Diputatu Nagusi berria izendatu arte jarraitu behar du jardunean, betekizun administratiboen jarraitasuna bermatzeko eta aginte-eskualdaketa behar bezala egin ahal izateko.

IV. TITULUA: BATZAR NAGUSIEN ETA FORU ALDUNDIAREN ARTEKO HARREMANAK

30. atala

1. Diputatu Nagusia bere gestioaren eta Foru Aldundiarenaren erantzule politikoa da Batzar Nagusien aurrean.
2. Foru Aldundiko kide bakoitza, nor bere alorrean, bere gain hartutako gestioaren erantzule politikoa da Batzar Nagusien aurrean.
3. Foru Aldundiak bere gain hartutako interesen gestioaren erantzukizun politikoa dauka, solidarioki, Batzar Nagusien aurrean.

31 atala

Batzar Nagusietako Batzarkideek, osatzen duten Batzordearen edo partaide diren Batzarkide taldearen Bozeramailearen bidez, bere eginkizunak betetzeko beharrezko iruditzen zaion argipidea, *baita Batzordearen aurrean Diputatuen presentzia ere*, Lehendakariari eska diezaioke eta honek Foru Aldundiari egin beharko dio. **(Aldatua, abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauaren bidez).**

32. atala

1. Batzar Nagusiek Foru Aldundiaren erantzukizun politikoa eska dezakete, batzarkideen gehiengoak onartu beharko duen zentsura-mozio baten bidez.
2. Zentsura-mozioa gutxienez hamabost batzarkidek sustatu behar dute, Diputatu Nagusi kargurago hautagai bat proposatuz.
3. Zentsura-mozioa bozketara eraman ahal izateko, aurkezten denetik bost egun gutxienez igaro behar dira. Epe horretako lehen bi egunetan aukerako beste mozio batzuk ere aurkeztu ahal izango dira.
4. Zentsura-mozioa onartzen bada, Diputatu Nagusiak bere karguari utzi behar izango dio.
5. Zentsura-mozioa ez badute onartzen batzarkide gehienek, moziogileek sei hilabete igaro arte ezingo dute beste bat aurkeztu.
6. *Era berean Diputatu Nagusiak, bere politika orokorrari buruzko konfidantza-gaia Batzar Nagusiei planteiatu diezaieke, zer ukatzen bazaio bere utzipena sortuko da. Konfidantza onartutzat joko da botoen gehiengo soila lortzen duenean.* **(Abenduaren 21eko 24/1987 Foru Arauak gehitutako paragrafoa).**

33. atala

Foru Aldundiak, Diputatu Nagusiaren bitartez, adierazpen publiko orokor bat egin behar du urtero, eta haren ondoren eztabaida egingo da, baina inolako bozketarik gabe.

8. GAIA. ADMINISTRAZIO PROZEDURA. 39/2015 LEGEA, URRIAREN 1EKOA, ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN ADMINISTRAZIO PROZEDURA ERKIDEARENARENA. JARDUERA ARAU OROKORRAK (13-28 ARTIKULUAK). EPE MUGAK ETA EPEAK (29-33 ARTIKULUAK). EGINTZEN ERAGINKORTASUNA (37-42 ARTIKULUAK).

II. TITULUA.

ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN JARDUERA

I. KAPITULUA

JARDUERA-ARAU OROKORRAK

13. artikulua. *Pertsonen administrazio publikoekiko harremanetan dituzten eskubideak*

3. artikulua araberako administrazio publikoaren aurrean jarduteko gaitasuna dutenek eskubide hauek dituzte haiekiko harremanetan:

- a) Administrazio publikoekin komunikatzea administrazioaren sarbide-puntu nagusi elektronikoen bitartez.
- b) Baliabide elektronikoak erabiltzeko laguntza jasotzea administrazio publikoekiko harremanetan.
- c) Norberaren autonomia-erkidegoko lurraldean ofizialak diren hizkuntzak erabiltzea, lege honetan eta gainerako ordenamendu juridikoan aurreikusitakoaren arabera.
- d) Informazio publikoaren, artxiboetara eta erregistroetara irispidea izatea, gardentasunari, informazio publikoaren eskuratzeko bideari eta gobernu onari buruzko abenduaren 9ko 19/2013 Legean eta gainerako ordenamendu juridikoan aurreikusitakoaren arabera.
- e) Errespetuz eta begirunez tratatuak izatea agintarien eta enplegatu publikoaren aldetik, erraztasunak emanez beren eskubideez baliatzeko eta eginbeharrak betetzeko.
- f) Administrazio publikoaren eta agintarien erantzukizuna eskatzea, legearen dagokionean.
- g) Lege honetan identifikaziorako eta sinadura elektronikorako aurreikusitako bitartekoak lortzea eta erabiltzea.
- h) Izaera pertsonaleko datuak babestea, eta bereziki administrazio publikoaren fitxategi, sistema eta aplikazioetan jasota dauden datuen segurtasuna eta konfidentzialtasuna izatea.
- i) Konstituzioak eta legeek aitortzen dizkieten gainerako eskubide guztiak.

Eskubide horiek ez dituzte eragozten administrazio-prozeduran interesdun direnei 53. artikuluan aitortutakoak.

14. artikulua. *Administrazio publikoekin harreman elektronikoa izateko eskubidea eta betebeharra.*

1. Pertsona fisikoek noiznahi erabaki dezakete beren eskubideak eta betebeharrak baliatzeko administrazio publikoekin komunikatzean bitarteko elektronikoak erabili edo ez, non eta ez

dauden behartuak administrazio publikoekiko harremana bitarteko elektronikoen bidez izatera. Administrazio publikoekin komunikatzeko aukeratu duen bidea noiznahi aldatu ahal izango du norberak.

2. Betiere, administrazio-prozedura baten edozein izapidetarako administrazio publikoekin harremana bitarteko elektronikoz izatera behartuak egongo dira honako hauek, gutxienez:

a) Pertsona juridikoak.

b) Nortasun juridikorik gabeko erakundeak.

c) Diharduten lanbidean jarduteko elkargo bateko kide izan behar dutenak, jarduera hori dela-eta administrazio publikoekin egin behar dituzten izapide eta jarduketetarako. Kolektibo horretakotzat joko dira beti notarioak, jabetzaren erregistratzaileak eta merkataritza-erregistratzaileak.

d) Administrazioarekiko harremana elektronikoki izatera behartua dagoen interesdun baten ordezkari direnak.

e) Administrazio publikoetako enplegatuek enplegatu publiko izateagatik administrazioekin egiten dituzten izapide eta jarduketetarako, administrazio bakoitzak erregelamenduz zehazten duen eran.

3. Erregelamenduz, administrazioek haiekin harremana nahitaez bitarteko elektronikoz izan beharra ezarri ahal izango dute zenbait prozeduratarako eta pertsona fisikoen multzo batzuentzat, haien gaitasun ekonomikoagatik, gaitasun teknikoagatik, dedikazio profesionalagatik edo bestelako arrazoiengatik egiaztaturik badago behar diren bitarteko elektronikotarako irispidea eta modua badutela.

15. artikulua. *Prozeduretako hizkuntza*

1. Gaztelania izango da Estatuaren Administrazio Orokorrek izapidetzen dituen prozeduretako hizkuntza. Dena den, Estatuaren Administrazio Orokorrek autonomia-erkidego batean dituen organoetara jotzean, autonomia-erkidego horretan ofiziala den beste hizkuntza ere erabil dezakete interesdunek.

Kasu horretan, interesdunak aukeratutako hizkuntzan izapidetuko da prozedura. Prozeduran interesdun bat baino gehiago bada eta hizkuntza bera aukeratzeko ez badute, gaztelaniaz izapidetuko da prozedura, baina berek aukeratutako hizkuntzan emango zaizkie interesdunei agiri edo lekukotasunak.

2. Autonomia-erkidegoetako eta toki-erakundeetako administrazioek izapidetutako prozeduretan, dagokion legeria autonomikoan ezarritakoari lotuko zaio hizkuntzaren erabilera.

3. Administrazio publiko instruktoarek gaztelaniara itzuli beharko ditu autonomia-erkidegoko lurraldetik harago eragina izan behar duten agiri edo espedienteak edo haien atalak eta espresuki hala eskatzen duten interesdunei zuzendutako agiriak. Gaztelaniaz besteko hizkuntza ofizialkide bera duen autonomia-erkidego batean izan behar badute eragina, ez da beharrezko izango itzultzea.

16. artikulua. Erregistroak

1. Administrazio bakoitzak erregistro elektronikorokor bat izango du, hartan idazpena egiteko edozein agiri aurkezten edo jasotzen dela ere administrazio horri lotutako edo haren mendeko edozein administrazio-organo, organismo publiko edo entitatetan. Erregistro horretan jaso ahal izango da, halaber, beste organo edo herritar batzuei zuzendutako agiri ofizialen irteera ere.

Administrazio bakoitzari lotutako edo haren mendeko erakunde publikoek beren erregistro elektronikoa eduki ahal izango dute, menderaturik dauden administrazioaren erregistro elektronikorokorrekin lotua eta osotara elkarreragingarria.

Administrazio bakoitzaren erregistro elektronikorokorak atari baten moduan funtzionatuko du, erakunde bakoitzari erregistro elektronikotarako irispidea erraztuz. Legeiak izaera pertsonaleko datuen babesari dagokionez aurreikusten dituen bermeak eta segurtasun-neurriak bete beharra daukate bai administrazio bakoitzaren erregistro elektronikorokorak eta bai erakunde bakoitzaren erregistro elektronikoeak.

Erregistro elektronikorokorak sortzeko xedapenak dagokion aldizkari ofizialean argitaratuko dira, eta haien testu osoak kontsultatzeko eskuragarri egon behar du erregistrarako sarbidea dagoen egoitza elektronikoa. Betiere, erregistro elektronikorokorak sortzeko xedapenak zehaztu behar dute zer organo edo unitatek duen haien kudeaketaren ardura, zein den data eta ordu ofiziala, eta zer egun diren baliogabeak.

Erregistro bakoitzerako sarbidea dagoen egoitza elektronikoa agertuko da hartan has daitezkeen izapideen zerrenda eguneratua.

2. Agirien sarrera- edo irteera-egunaren hurrenkera errespetatuz egingo dira idazpenak, eta sarrera edo irteeraren data adieraziko da haietan. Agiriak erregistratzeko izapidea amaitutakoan, hartzaileei eta dagozkien administrazio-unitateei bidaliko zaizkie, geroratu gabe, jaso diren erregistrotik bertatik.

3. Administrazio edo organismo bakoitzaren erregistro elektronikorokorak bermatu behar du egiten den idazpen bakoitzean jasotzen direla honako hauek: zenbakia, izaera adierazten duen izenburua, aurkezpen-data eta -ordua, interesdunaren identifikazioa, administrazio-organo igorlea, hala badagokio, eta nori edo zer administrazio-organori igortzen zaion eta, behar izanez gero, erregistratzen den agiriaren edukiaren aipamena. Horretarako, jaso-agiri gisa emango da, berehala, agiriaren kopia kautotu bat, aurkezpen-data eta -orduarekin eta erregistroaren sarrera-zenbakiarekin, eta orobat harekin batera doazen —hala bada— bestelako agirien jaso-agiri bat ere, haien osotasuna eta gaitzespenik eza bermatuko duena.

4. Interesdunek toki hauetan aurkeztu ahal izango dituzte administrazio publikoetako organoetara zuzentzen dituzten agiriak:

- a) Zuzentzen zaizkion administrazio edo organismoaren erregistro elektronikoan, eta 2.1 artikuluan aipatzen diren subjektuetako edozeinen gainerako erregistro elektronikoetan.
- b) Posta-bulegoetan, erregelamenduz ezartzen den moduan.
- c) Espainiak atzerrian dituen ordezkariak diplomatikoetan edo kontsuletxe-bulegoetan.
- d) Erregistro-gaietako laguntzarako bulegoetan.
- e) Indarrean dauden xedapenetan ezarritako beste edozein tokitan.

Administrazio guzti-guztien erregistro elektronikoek osotara elkarreragingarriak izan behar dute, hartara berma dadin haien bateragarritasun informatikoa eta elkarrekiko konexioa, eta orobat erregistro-idazpenen eta edozein erregistrotan aurkezten diren agirien transmisio telematikoa.

5. Administrazio publikoen aurrean eskura aurkezten diren agiriak digitalizatu egin beharko ditu, 27. artikuluan eta aplikatzekoak diren gainerako arauetan aurreikusitakoaren arabera, erregistro-gaietako laguntzarako bulegoak; zein bulegotan aurkeztu diren administrazio-espedito elektronikoari gehitzeko, bulego horrek digitalizatuko ditu, hain zuzen. Jatorrizko agiriak interesdunari itzuliko zaizkio, hargatik eragotzi gabe zenbait kasutan arauak agintzen duenaren arabera Administrazioak zaindu behar izatea aurkezten diren agiriak edo nahitaezkoa izatea objektu edo agiri batzuk euskarri espezifikoren batean aurkeztea eta ondorioz ezin digitalizatu izatea.

Erregelamenduz, administrazioek zenbait agiri bitarteko elektronikoz aurkeztu beharra ezarri ahal izango dute zenbait prozeduratarako eta pertsona fisikoen multzo batzuentzat, haien gaitasun ekonomikoagatik, gaitasun teknikoagatik, dedikazio profesionalagatik edo bestelako arrazoiengatik egiaztaturik badago behar diren bitarteko elektronikoetarako irispidea eta modua badutela.

6. Dagokion bulego publikora zuzendutako transferentzia baten bidez ordaindu ahal izango da agiriak administrazio publikoen aurrean aurkezteko unean ordaindu beharreko edozein diru-kopuru, hargatik eragotzi gabe beste bideren batetik ordaintzeko aukera.

7. Agiriak elektronikoki aurkezteko laguntza emango den bulegoen zerrenda bat publiko egin behar dute administrazio publikoek, eta eguneraturik mantendu.

8. Ez dira erregistroan aurkeztutzat joko beren araubide bereziaren arabera beste aurkezpen-moduren bat behar duten agiriak eta informazioa.

17. artikulua. Agiriak artxibatzea

1. Amaitutako prozedurei dagokien artxibo bakar elektronikoa bat izan beharko du administrazio bakoitzak, aplikatzekoa den araudian ezarritako moduan.

2. Agiri elektronikoak haien benetakotasuna, osotasuna eta kontserbazioa bermatuko dituen formatu batean gorde behar dira, eta orobat bermatu behar da haien kontsultatzeko modua izango dela, eman zenetik igaro den denbora gorabehera. Segurtatu behar da, beti, aukera izan dadila datuak beste formatu eta euskarri batzuetara aldatzeko, bestelako aplikazioen bitartez ere haietarako irispidea izateko. Agiriak deuseztatzeko, baimena beharko da, aplikatzekoa den araudian xedatutakoaren arabera.

3. Agiriak biltegitzeko bitarteko edo euskarriek segurtasun-neurriak izan beharko dituzte, Segurtasun Eskema Nazionalen aurreikusitakoaren arabera, biltegitratutako agirien osotasuna, benetakotasuna, konfidentzialtasuna, kalitatea, babesa eta kontserbazioa bermatzeko. Bereziki, erabiltzaileen identifikazioa eta sarbideen kontrola segurtatu beharko dute, eta, orobat, datuen babeserako legerian aurreikusitako bermeak betetzen direla.

18. artikulua. Pertsonen laguntza

1. Pertsonak lagundu egin behar diote Administrazioari, kasu bakoitzean aplikatzekoa den legeak aurreikusitako moduan, eta, aurreikuspen espresurik ezean, Administrazioaren eskura jarriko dituzte beren eskumenak baliatzeko behar dituzten txostenak, ikuskapenak eta gainerako ikerketa-egintzak, non eta Administrazioak eskatutako informazioa agerian jartzeak ez dion erasotzen ohoreari edo norberaren edo familiaren intimitateari edo ez dakarren hirugarren batzuen datu konfidentzialak zabaltzea, diagnostiko-, aholkularitza- edo defentsa-zerbitzu

profesionalak ematean izan delarik haien berri, hargatik eragotzi gabe legeriak kapital-zuriketaren eta jarduera terroristen finantziazioaren gaian zedatzen duena.

2. Prozeduran agertu ez diren beste interesdun batzuk identifikatzeko datuak dituzten interesdunak behartuta daude datu horiek diharduen administrazioari jakinaraztera.

3. Interesdunaren egoitzan edo titularraren baimena beharrezko den gainerako lekuetan sartu beharra badago ikuskapena egiteko, 100. artikuluan xedatutakoari jarraituko zaio.

19. artikulua. Pertsonen agerraldia

1. Pertsonak bulego publikoetan agertzea, bertara joanez edo bitarteko elektronikoz, lege-mailako arauen batean hala ezarrita dagoenean bakarrik izango da nahitaezkoa.

2. Agerraldia egin beharra dagoenean, hartarako zitazioan espresuki adieraziko dira lekua, data, ordua, eskura dauden bitartekoak eta agerraldiaren xedea, bai eta zitazioari ez erantzutearen ondorioak ere.

3. Agerraldia egin izana egiaztatzen duen ziurtagiria emango diote administrazio publikoek interesdunari, hala eskatzen badu.

20. artikulua. *Izapideen erantzukizuna*

1. Gaiak ebazteko edo bideratzeko ardura duten administrazio-unitateetako arduradunak eta administrazio publikoetako langileak dira, zuzenean, izapideen erantzule, eta hartu beharreko neurriak hartuko dituzte izapideetan sor daitezkeen oztopoak kentzeko, interesdunek eragozpenik, zailtasunik edo atzerapenik izan ez dezaten beren eskubideez baliatzeari edo beren interes legitimoak errespetatzeari dagokionez. Hartu beharreko neurriak hartuko dituzte, beraz, prozedurak izapidetzearan okerrik ez izateko eta, izan bada, ezabatzeko.

2. Erantzukizun hori galdatzeko eska diezaiokete interesdunek eraginpeko pertsonala mendean daukan administrazio publikoari.

21. artikulua. *Ebazteko betebeharra*

1. Administrazioa behartua dago ebazpen espresua eman eta jakinaraztera prozedura guztietan, edozein dela ere prozedura hasteko modua

Preskripzioa, eskubideari uko egitea, prozedura iraungitzea edo eskaeran atzera egitea gertatzen denean, eta orobat prozeduraren objektua gerora desagertzen denean, kasuan kasuan gertatutakoa adieraztea izango da ebazpena, jazotako egitateak eta aplikatzekoak diren arauak zehaztuta.

Lehenengo paragrafoan aipatutako betebeharretik salbuetsita daude prozedura itun edo hitzarmen bidez amaitzen diren kasuak eta, orobat, erantzukizunpeko adierazpena edo Administrazioari jakinaraztea beste betebeharririk ez dakarten eskubideak baliatzeari dagozkion prozedurak.

2. Ebazpen espresua jakinarazteko gehieneko epea, dagokion prozedura arautzen duen arauan zehaztutakoa izango da.

Epe hori ezin da sei hilabete baino gehiago izan, non eta lege-mailako arau batek ez duen handiagoa ezartzen edo Europar Batasuneko zuzenbidean ez den hala aurreikusten.

3. Prozedurei dagozkien arauetan ezarrita ez badago, hiru hilabete izango da gehieneko epea.

Epe hori eta aurreko zenbakian adierazitakoak honela zenbatuko dira:

- a) Ofizios hasitako prozeduretan, hasteko erabakiaren egunetik aurrera.
- b) Interesdunak eskaturik hasitako prozeduretan, izapidetzeko eskumena duen administrazio edo erakundearen erregistro elektronikoan eskaera sartu den egunetik aurrera.

4. Administrazio publikoek argitaratu eta eguneratuta eduki behar dituzte webgunean, jendearen informaziorako, beren eskumeneko prozeduren zerrendak, haien gehieneko iraupenak eta administrazio-isiltasunaren ondorioak adierazirik.

Betiere, administrazio publikoek interesdunei jakinarazi beharra daukate zer gehieneko epe dagoen ezarrita prozedurak ebazteko eta haien amaiera ematen dieten egintzak jakinarazteko, eta, orobat, zer ondorio izan ditzakeen administrazio-isiltasunak. Aipamen hori sartuko da ofizioz hasteko erabakiaren jakinarazpen edo argitalpenean, edo horretarako zuzenduko den jakinarazpenean, zeina interesdunari igorriko baitzaio izapidetzeko eskudun den administrazio edo erakundearen erregistro elektronikoan prozedura hasteko eskaera jaso eta hurrengo hamar egunen barruan. Azken kasu horretan, jakinarazpenak adierazi behar du organo eskudunak eskaera zer datatan jaso duen ere.

5. Egindako eskaeren edo eraginpeko pertsonen kopuruak ebazpena emateko gehieneko epea ez betetzea ekar lezakeenean, ebazteko eskumena duen organoak, organo instruktoreak — arrazoiturik— hala proposatuta, edo ebazteko eskumena duen organoaren goragoko mailakoak, haren proposamenez, egoki eta epean bideratzeko behar diren baliabide pertsonal eta materialak jarri ahal izango ditu.

6. Gaiak bideratzeaz arduratu behar duten administrazio publikoen zerbitzuko langileek, eta orobat instrukzioa egin eta ebazpena emateko eskumena duten administrazio-organotako titularrek, zuzeneko erantzukizuna dute, bakoitzak bere eskumen-esparruan, epe barruan ebazpen espresua emateko legez ezarrita dagoen betebeharra konpli dadin.

Betebehar hori konplitu ezean, diziplina-erantzukizuna galdatuko zaie, aplikatzekoa den araudian ezarritako erantzukizunaz gainera.

22. artikulua. *Ebazteko gehieneko epea geldieran uztea*

1. Prozedura ebazteko eta ebazpena jakinarazteko legez ezarri den gehieneko epea geldieran utz daiteke kasu hauetan:

a) Interesdunen bati akatsak zuzen ditzan edo beharrezko diren agiriak eta judizio-elementuak bidal ditzan eskatu behar zaionean, epea geldieran egongo da interesdunari eskakizuna jakinarazten zaionetik agindutakoa bete arteko denboran edo betetzeko emandako epean, betiere lege honen 68. artikuluan ezarritakoa aintzat hartuta.

b) Aurrez Europar Batasuneko organoren batek nahitaez irizpena eman behar duenean, epea geldieran egongo da horretarako eskaria egiten denetik —interesdunei jakinarazi beharko zaie— irizpena administrazio instruktoreari jakinarazi arte —hori ere jakinarazi beharko zaie—.

c) Europar Batasunaren esparruan amaitu gabeko prozeduraren bat baldin bada, eman beharreko ebazpenaren edukia zuzenean baldintzatzen duena, badela jakiten denetik —

interesdunei berehala jakinarazi beharko zaie halako prozedura bat badela— ebazten den arte —hori ere jakinarazi beharko zaie—.

d) Administrazio bereko edo beste bateko organo bati nahitaez txostena eskatu behar zaionean, epea etenda egongo da eskaria egiten denetik txostena jaso arte —interesdunei jakinarazi behar zaie gauza bat eta bestea—. Geldiera hori ezin izan daiteke inoiz hiru hilabete baino gehiagokoa. Txostena ez bada adierazitako epean jasotzen, jarraitu egingo du prozedurak.

e) Interesdunek proposaturik proba teknikoak edo azterlan kontraesanezko edo erabakigarriak egin behar direnean, epea geldieran egongo da emaitzak espedientean sartzeko behar den denboran.

f) Itun edo hitzarmen baterako negoziazioak hasten direnean, betiere lege honen 86. artikuluan ezarritakoari jarraituz, epea geldieran egongo da negoziazioaren hasiera formala adierazten denetik negoziazioa ondoriorik gabe amaitu arte, hala gertatzen bada; hori jasota geratuko da administrazioak edo interesdunek egindako adierazpen baten bitartez.

g) Prozedura ebazteko ezinbestekoa bada jurisdikzio-organok alde zuzenetik irizpena ematea, epea geldieran egongo da irizpena eskatzen denetik —interesdunei jakinarazi beharko zaie— Administrazioak hura jasotzen duen arte —hori ere jakinarazi beharko zaie—.

2. Prozedura ebazteko eta ebazpena jakinarazteko lege zuzenaren epea geldieran utziko da kasu hauetan:

a) Administrazio publiko batek beste bati errekerimendua egiten badiu lege zuzenaren kontrako deritzon egintza bat deusezta edo berrikeriaren dezan, egintza hori izanik lehenak bere eskumenen barruan eman behar duen egintza baterako oinarria, lege honen 39. artikuluan 5. zenbakian aipatzen den kasuan, epea geldieran utziko da errekerimendua egiten denetik erantzuten zaion arte edo, hala gertatzen bada, administrazioarekiko auzien jurisdikzioan jarritako errekurtsua ebazten den arte. Interesdunei jakinarazi beharko zaie, bai errekerimendua egin dela, bai bete dela edo, hala gertatzen bada, dagokion administrazioarekiko auzi-errekurtsua ebatzi dela.

b) Ebazteko eskudun den organoak erabakitzen badu 87. artikuluan aurreikusitako osagarri den jardueraren bat egitea, epea eten egingo da interesdunei jarduerak hasteko erabaki arrazoitua jakinarazten zaienetik jarduera hori amaitzen den arte.

c) Interesdunek errekusazioa sustatzen badute prozedura bat izapidetzen ari den bitarteko edozein unetan, epea geldieran utziko da errekusazioa planteatzen denetik hasi eta errekusatuaren goragoko mailakoak hartaz ebazten duen arte.

23. artikulua. Ebazteko eta jakinarazteko gehieneko epea zabaltzea

1. Salbuespenetzko moduan, 21. artikuluan 5. zenbakian aipatzen diren baliabide pertsonal eta materialak agortu direnean, ebazteko eskudun den organoak, hala badagokio organo instruktoarak edo ebazteko eskudun den organoaren goragoko mailakoak proposaturik, erabaki ahal izango du, arrazoiturik, ebazteko eta jakinarazteko gehieneko epea zabaldu egin dela; inoiz ezin izango da, betiere, prozedura izapidetzeko ezarritako epea baino luzeagoa izan.

2. Epea luzatzeaz ebazteko erabakia interesdunei jakinarazi behar zaie, eta haren aurka ezin izango da inolako errekurtsorik aurkeztu.

24. artikulua. *Administrazio-isiltasuna interesdunak eskaturik hasitako prozeduretan*

1. Interesdunak eskaturik hasitako prozeduretan, hargatik eragotzi gabe Administrazioak artikuluko honen 3. zenbakian aurreikusitako moduan eman behar duen ebazpena, gehieneko epea ebazpen espresurik gabe amaitzeak zilegitasuna ematen die interesdunei administrazio-isiltasunez baietsizat jotzeko, non eta ez duen kontrakoa agintzen lege-mailako arauen batek edo Espainian aplikatzekoa den Europar Batasuneko zuzenbideko edo nazioarteko zuzenbideko arauen batek. Prozeduraren gaia jarduera baterako irispidea izatea edo jarduera horretan aritzea denean, isiltasunak ezespren-balioa duela xedatzen duen legeak interes orokorreko arrazoi erabatekoetan oinarritu beharko du.

Isiltasunak ezespren-balioa izango du Konstituzioaren 29. artikuluko aipatzen duen eske-eskubideaz baliatzeari buruzko prozeduretan, baiestearen ondorioz eskatzaileari edo hirugarren batzuei jabari publikoaren edo zerbitzu publikoaren gaineko ahalmenak eskuratuko litzazkioketen prozeduretan, ingurumenari kalte egin liezaioketen jarduerak egitea dakartenetan eta administrazio publikoen ondare-erantzukizunari buruzko prozeduretan.

Isiltasunak ezespren-balioa izango du, orobat, egintza eta xedapenak aurkaratzeko prozeduretan eta interesdunen eskariz hasitako ofiziozko berrikuspenari buruzkoetan. Hala ere, gora jotzeko errekurtsua, epea igarotzeagatik eskaera bat administrazio-isiltasunez ezetsi izanaren aurka jarria bada, baietsizat joko da ebazpen-epea heldutakoan eskumena duen administrazio-organoak ebazpen espresua eman eta jakinarazi ezean, non eta ez den zenbaki honen aurreko paragrafoan zerrendatutako gaiei buruzkoa.

2. Administrazio-isiltasunez baiestea, ondorio guztietarako, prozedura amaitzen duen administrazio-egintzat joko da. Administrazio-isiltasunez ezestearen ondorio bakarra zera izango da: interesdunek aukera izatea bidezko den administrazio-errekurtsua edo administrazioarekiko auzi-errekurtsua aurkezteko

3. Ebazpen espresua emateko betebeharra, 21. artikuluko lehen zenbakian ezarria, araubide honi atxikiko zaio:

- a) Administrazio-isiltasunaren ondoriozko baiespenaren kasuetan, egintzaren ondorengo ebazpen espresua hura berresteko baino ezin da izan.
- b) Administrazio-isiltasunaren bidezko ezesprenaren kasuetan, epea igaro ondorengo ebazpen espresua emateko orduan, Administrazioarentzat ez da loteslea isiltasunaren esanahia.

4. Administrazio-isiltasunaren bidez gertatutako administrazio-egintzak baliarazi ahalko dira hala administrazioaren aurrean nola edozein pertsona fisiko edo juridiko, publiko edo pribaturen

aurrean. Egintza horiek ondorioak dituzte ebazpen espresua emateko eta jakinarazteko gehieneko epea ebazpenik eman gabe amaitzen denetik, eta egintza horien existentzia egiazta daiteke zuzenbidean onartutako edozein frogabideren bitartez, isiltasuna gertatu dela egiaztatzen duen ziurtagiria barne. Ziurtagiri hori ofizioz emango du ebazteko eskudun den organoak, hamabost eguneko epean, prozedura ebazteko gehieneko epea amaitzen denetik aurrera zenbaturik. Nolanahi ere, interesdunak noiznahi eskatu ahal izango du ziurtagiria, eta, aipatutako epea zenbatzeko, ebazteko eskudun den administrazio edo erakundearen erregistro elektronikoan eskaera sartu den egunaren hurrengo hartuko da lehen eguntzat.

25. artikulua. *Ebazpen espresurik eza ofizioz hasitako prozeduretan*

1. Ofizioz hasitako prozeduretan, gehieneko epean ebazpen espresua eman eta jakinarazi ez izateak ez du administrazioa salbuesten ebazteko betebeharrak legezkotik, eta hauek izango dira ondorioak:

- a) Eskubideak aitortzea edo aldeko beste egoera juridikoren batzuk sortzea erator daitekeen prozeduretan, agertu diren interesdunek administrazio-isiltasunez ezetsizat jo ditzakete beren uziak.
- b) Zehatzeko ahalak edo, oro har, esku hartzeko ahalak baliatu baditu Administrazioak prozeduran, interesdunari ondorio kaltegarriak edo zorrak sorrarazteko modukoak, iraungi egingo da prozedura. Kasu horietan, prozedura iraungi dela adierazten duen ebazpenak jarduketak artxibatzeke aginduko du, eta 95. artikuluan adierazitako ondorioak izango ditu.

2. Prozedura interesdunari egotz lekiokkeen arrazoiren bategatik geldiarazi den kasuetan, hasierara itzuliko da ebazteko eta ebazpena jakinarazteko epearen zenbaketa.

26. artikulua. *Administrazio publikoek agiriak ematea*

1. Administrazio-agiri publikotzat joko dira administrazio publikoen organoek baliozko moduan emandako agiriak. Administrazio publikoek idatziz emango dituzte administrazio-agiriak, bitarteko elektronikoaren bidez, non eta haien izaerak ez duen eskatzen adierazteko eta jasota geratzeko beste modu egokiagoren bat aukeratzea.

2. Baliozkotzat jotzeko, baldintza hauek bete beharko dituzte administrazio-agiri elektronikoek:

- a) Edozein eratako euskarri elektroniko batean artxibaturik izatea informazioa, identifikatzeko eta bereiziki tratatzeko modukoa den formatu baten arabera.
- b) Indibidualizatzeko aukera ematen duten identifikazio-datuak izatea, hargatik eragotzi gabe espediente elektroniko batean sartzeko aukera.
- c) Eman diren unearen denbora-erreferentzia bat izatea.
- d) Eskatzen diren gutxieneko metadatuak izatea.
- e) Aplikatzekoa den araudiaren arabera dagozkion sinadura elektronikoak izatea.

Baliozkotzat joko dira betekizun horiek betetzen dituzten eta hirugarren bati bitarteko elektronikoz helarazten zaizkion agiri elektronikoak.

3. Ez dute sinadura elektronikoaren beharrik administrazio publikoek eman eta informazio hutserako argitaratzen diren agiri elektronikoek, eta orobat administrazio-espediente baten parte direnek. Betiere, agiri horien jatorria identifikatu beharra dago.

27. artikulua. Administrazio publikoek egindako kopien baliozkotasuna eta eraginkortasuna

1. Administrazio publiko bakoitzak erabakiko du zer organok dituzten eskumenak administrazio-agiri publiko edo pribatuen kopia kautoak egiteko.

Agiri pribatuen kopia kautoek ondorio administratibo hutsak dituzte. Administrazio publiko batek egindako kopia kautoak baliozkoak izango dira gainerako administrazioetan.

Estatuaren Administrazio Orokorrak, autonomia-erkidegoek eta toki-erakundeek funtzionario gaitu baten bitartez edo administrazio-jarduera automatizatuaren bitartez egin ahal izango dituzte kopia kautoak.

Eguneraturik eduki beharko da erregistro bat, edo beste sistema baliokide bat, kopia kautoak egiteko gaituta dauden funtzionarioak agertuko dituen. Erregistro edo sistema horrek eta gainerako administrazio publikoetakoek erabat elkarreragingarriak izan behar dute, eta elkarrekin konektaturik egon, gaikuntza horren baliozkotasuna egiaztatzeko. Erregistro edo sistema baliokidean agertuko dira, gutxienez, erregistro-gaietako laguntzarako bulegoetan zerbitzu egiten duten funtzionarioak.

2. Administrazio-agiri publiko edo pribatu baten kopia kautotzat joko dira, edozein euskarritan eginda daudela ere, administrazio publikoetako organo eskudunek egindakoak, bermaturik geratzen bada kopia egin duen organoaren identitatea eta agiriaren edukia.

Kopia kautoek jatorrizko agirien baliozkotasun eta eraginkortasun bera izango dute.

3. Kopia elektronikoaren edo paperezkoaren identitatea eta edukia bermatzeko, eta, beraz, kopia kautoak direla bermatzeko, administrazio publikoek bete beharra daukate Elkarreragingarritasun Eskema Nazionalan, Segurtasun Eskema Nazionalan eta haiek garatzeko arau teknikoetan aurreikusitakoa, eta orobat erregela hauek:

a) Jatorrizko agiri elektroniko baten edo kopia elektroniko kauto baten kopia elektronikoek, formatu-aldaketa izan edo ez, berekin eraman beharko dituzte kopia direla egiaztatzen duten eta agiria kontsultatzean bistaratzen diren metadatuak.

b) Paper-euskarria edo digitaliza daitekeen beste euskarri ez-elektroniko bat duten agirien kopia elektronikoen kasuan, agiriak digitalizatu egin beharko dira, eta kopiek berekin eraman beharko dituzte kopia direla egiaztatzen duten eta agiria kontsultatzean bistaratzen diren metadatuak.

Digitalizazioa prozesu teknologiko bat da zeinaren bitartez paper-euskarria edo beste euskarri ez-elektroniko bat duen agiri bat agiriaren irudi kodetu, leial eta osoa duen fitxategi elektroniko bihurtzen baita.

c) Agiri elektronikoen paper-euskarriko kopiek adierazi beharra daukate kopia direla, eta kode elektronikoki sortu bat edo beste egiaztapen-sistema bat izan behar dute, aukera emango duena kopiaren egiazkotasuna kontrastatzeko, kopia egin duen organo edo erakundearen artxibo elektronikoetan sartuz.

d) Paperean diren jatorrizko agirien paper-euskarriko kopiak Administrazioaren esku dagoen agiri elektronikoaren paperezko kopia kauto bat eginez emango dira, edo, bestela, jatorrizko agiriaren kopia kautoa daraman agerbide elektroniko baten bitartez.

Ondorio horietarako, administrazioek publiko egingo dituzte, dagokion egoitza elektronikoaren bitartez, egiaztapen-kode seguruak edo erabilitako bestelako egiaztapen-sistema.

4. Interesdunek noiznahi eskatu ahal izango dute administrazio publikoek baliozko moduan emandako administrazio-agiri publikoen kopia kautoak ateratzeko. Jatorrizko agiria eman zuen organoari zuzenduko zaio eskaera, eta, alde batera utzita abenduaren 9ko 19/2013 Legea aplikatzeak dakartzan salbuespenak, hamabost eguneko epean eman beharko dira, eskaera administrazio edo erakunde eskudunaren erregistro elektronikoan jasotzen denetik aurrera zenbaturik .

Era berean, administrazio publikoak behartuak daude kopia kauto elektronikoak ateratzera interesdunek aurkeztzen duten eta administrazio-espeditente batean sartu behar den paperezko edozein agiritatik.

5. Administrazio publikoek kopia kauto elektronikoak ateratzen dituztenean, espresuki hala adierazirik egon behar du kopiaren agirian.

6. Notario-agiri publiko, erregistro-agiri publiko eta agiri judizial publikoen eta aldizkari ofizialen kopia kautoak ateratzeko modua bakoitzaren berariazko legeriaren arabera izango da.

28. artikulua. *Administrazio-prozeduran interesdun direnek ekarritako agiriak*

1. Interesdunek administrazio-prozedurara ekarri beharko dituzte administrazio publikoek aplikatzekoa den araudiaren arabera eskatzen dituzten datu eta agiriak. Komenigarritzat jotzen duten beste edozein agiri ere ekar dezakete interesdunek.

2. Interesdunak ez daude beharturik administrazioen batek egina den agirien kopiak ekartzera, nahiz agiri horiek prozeduran aurkeztea nahitaezkoa izan nahiz aukerakoa izan, betiere interesdunak onespina adierazia badio agiri horiek kontsultatzeari edo ateratzeari. Kontsultatzea edo ateratzea interesdunek baimendua delako presuntzioa egingo da, ez badute prozeduran kontrakotasun espresua adierazi edo aplikatzekoa den lege bereziak ez badu agintzen adostasun espresua adierazi beharra dagoela.

Interesdunaren kontrakotasunik ezean, administrazio publikoek elektronikoki atera beharko dituzte agiriak, beren sare korporatiboen bitartez edo datu-bitartekaritzarako plataformei edo hartarako prestatutako beste sistema elektronikoren bati kontsulta eginez.

Nahitaezko txosten bat lehendik egina duenean prozedura izapidetzen ari den administrazioaz beste batek, hamar eguneko epean bidali beharko du hark, eskatzen denetik aurrera zenbaturik. Epe hori betetakoan, interesdunari jakinaraziko zaio ekar dezakeela txosten hori edo geldi daitekeela organo eskudunak bidaltzeko zain.

3. Administrazioek ez diete interesdunei eskatuko jatorrizko agiriak aurkezteko, non eta, salbuespenezko moduan, aplikatzekoa den araudiak ez duen hala agintzen.

Era berean, administrazio publikoek ez diete interesdunei galdatuko aplikatzekoa den araudiak eskatzen ez duen edo interesdunak lehendik administrazioen bati ekarria dion datu edo agiririk. Ondorio horietarako, interesdunak adierazi beharko du noiz eta zer administrazio-organoren aurrean aurkeztu zituen agiri horiek, eta administrazio publikoek elektronikoki atera beharko dituzte beren sare korporatiboen bidez edo datu-bitartekaritzarako plataformetan edo hartarako prestatutako gainerako sistema elektronikoen bidez kontsulta eginez. Presuntzio egingo da kontsulta hori interesdunek baimendua dela, non eta prozeduran ez den haren kontrakotasun espresua jasotzen edo aplikatzekoa den lege bereziak ez duen eskatzen onspen espresua ematea; bi kasuetan ere, aurrez informazioa eman beharko zaie izaera pertsonaleko datuen babesaren aldetik dituzten eskubideei buruz. Salbuespenezko moduan, administrazio publikoek ezin badituzte aipatutako agiriak atera, berriz ere eskatu ahal izango diote interesdunari ekar ditzala.

4. Baldin eta, salbuespenezko moduan eta lege honetan aurreikusitakoaren arabera, administrazioak eskatzen badu jatorrizko agiri bat aurkezteko eta hura paperean badago, interesdunak kopia kauto bat lortu beharko du, 27. artikuluan ezarritako betekizunen arabera, elektronikoki aurkeztu baino lehen. Ateratzen den kopia elektronikoa espresuki jasoko du xehetasun hori.

5. Salbuespenezko moduan, agiriak prozeduran duen garrantziak hala eskatzen badu edo kopiaren kalitateak zalantza eragiten badu, administrazioek eskatu ahal izango dute, arrazoiturik, interesdunak ekarritako kopiak alderatzeko; horretarako, jatorrizko agiria edo informazioa erakusteko eskatu beharko dute.

6. Interesdunek administrazio-prozedurara ekartzen dituzten kopiek administrazio publikoen jardueraren esparruan bakarrik izango dute eraginkortasuna.

7. Interesdunak izango dira aurkezten dituzten agirien egiazkotasunaren erantzule.

II. KAPITULUA

Epe-mugak eta epeak

29. artikulua. *Epe-mugak eta epeak bete beharra.*

Lege honetan edo beste batzuetan ezarritakoepe-mugak eta epeak bete beharrekoak dira gaiak izapidetzeko eskumena duten administrazio publikoetako agintari eta langileentzat eta gai horietako interesdunentzat.

30. artikulua. *Epeen zenbaketa*

1. Legeetan edo Europar Batasuneko zuzenbidean beste zenbaketarik adierazi ezean, epeak ordutan jartzen badira, ordu baliodunak direla joko da. Baliiodunak dira egun baliodun bateko ordu guztiak.

Ordutan adierazitako epeak orduz ordu eta minutuz minutu zenbatuko dira dena delako egintza jakinarazten edo argitaratzen den ordu eta minututik aurrera, eta ezin izango dira izan hogeita lau ordu baino gehiagokoak, hala izanez gero egunetan adieraziko baitira.

2. Legez edo Europar Batasuneko zuzenbidean beste zenbaketarik adierazten ez den bitartean, epeak egunetan jartzen badira egun baliodunak direla ulertuko da; beraz, ez dira zenbatuko igandeak eta jaiegun izendatutakoak.

Epeak egun naturaletan adierazi badira, hala eskatzen duelako lege batek edo Europar Batasuneko zuzenbideak, datu hori jaso egin behar da jakinarazpenetan.

3. Egunetan adierazitako epeak zenbatzeko lehen eguna egintza jakinarazten edo argitaratzen denaren biharamuna izango da, edo administrazio-isiltasunez baiesten edo ezesten denaren biharamuna.

4. Epea hilabetetan edo urtetan jartzen bada, berriz, egintza jakinarazi edo argitaratu den egunaren biharamunetik aurrera zenbatuko da, edo administrazio-isiltasunez baiesten edo ezesten den egunaren biharamunetik.

Epearen amaierako hilabete edo urtean jakinarazpena, argitalpena edo administrazio-isiltasuna gertatu den egun berean amaituko da epea. Muga-eguneko hilean ez bada hasierako egunaren baliokiderik, epea hilaren azken egunean bukatzen dela joko da.

5. Epearen azken eguna egun baliogabea bada, hurrengo egun baliodunera luzatuko da epea.

6. Egun bat balioduna bada interesduna bizi den udalerrian edo autonomia-erkidegoan, eta baliogabea administrazio-organoaren egoitzan, edo alderantziz, baliogabetzat hartuko da beti.

7. Estatuaren Administrazio Orokorrak eta autonomia-erkidegoetako administrazioek, lan-egutegi ofizialari lotuz, epeak zenbartzeko baliogabe diren egunak ezarriko dituzte, bakoitzak bere eremuan. Autonomia-erkidegoek onartutako egutegian, adierazita egongo dira egutegi hori aplikatuko den lurralde-eremuko toki-erakundeen egun baliogabeak.

Egutegia urtea hasi baino lehen argitaratu behar da dagokion aldizkari ofizialean, bai eta herritarrek horren berri izango dutela bermatuko duten bestelako hedabideetan ere.

8. Epe-zenbaketarako egun bat baliodun edo baliogabe izateak ez du berez baldintzatzen ez administrazio publikoetako lantokietako jarduera, ez lan-orduen antolaketa, ez haietako lanaldi-eta ordutegi-araubidea ere.

31. artikulua. *Epeen zenbaketa erregistroetan.*

1. Administrazio publiko bakoitzak argitaratuko du zer egutegi eta ordutegitan egon behar duten irekita agirien aurkezpen elektronikorako laguntza emango duten bulegoak, eta bermatuko du interesdunek bitarteko elektronikoen erabileran laguntza jasotzeko duten eskubidea.

2. Administrazio edo erakunde bakoitzaren erregistro elektronikoak, epeen zenbaketarako, sarbideko egoitza elektronikoaren data eta ordu ofiziala izango du; behar diren segurtasun-neurriak izango ditu haren osotasuna bermatzeko, eta modu irisgarrian eta ikusteko moduan agertu beharko du.

Erregistro elektronikoak erregela hauen arabera funtzionatuko du:

- a) Aukera emango du agiriak aurkezteko arteko egun guztietan, eguneko hogeita lau orduetan.
- b) Egun baliodunetan jarritako epeen zenbaketarako, eta interesdunek epeak betetzeari dagokionez, egun baliogabean aurkeztutakoa hurrengo egun balioduneko lehen orduan

aurkeztutzat joko da, non eta arauen batek ez duen espresuki onartzen egun baliogabeen jasotzea.

Egun baliogabeen aurkeztu ziren ordu-hurrenkera berean aurkeztutzat joko dira agiriak. Egun baliogabeen aurkeztutako agiriak, hurrenkera berean, hurrengo egun baliodunean aurkeztutakoak baino lehenagokotzat joko dira.

c) Administrazio publikoek bete beharreko epeak zenbatzen hasteko, administrazio edo erakunde bakoitzaren erregistro elektronikoan aurkeztutako data eta ordua hartuko dira kontuan. Betiere, agiria aurkeztu duenari jakinarazi egin behar zaio zer data eta ordutan hasten den epea zenbatzen.

3. Administrazio publiko edo erakunde bakoitzaren egoitza elektronikoak erabakiko du, kontuan harturik haren titularrak eskumenak baliatzen dituen lurralde-eremua eta 30.7 artikuluan aurreikusitako egutegia, zer egun joko diren baliogabetzat artikulua honetan aurreikusitako ondorioetarako. Hori izango da erregistro elektronikoetan epeak zenbatzean aplikatuko den egun baliogabeen egutegi bakarria, eta ez da erregistroetan aplikatzekoa izango 30.6 artikuluan xedatutakoa.

32. artikulua. Epea luzatzea

1. Administrazioak, ofizios edo interesdunen eskariz, luza dezake ezarritako epea, arauen batek kontrakoa ez badio, komenigarritzat jotzen bada eta hirugarren batzuen eskubideei kalterik egiten ez bazaie. Epearen erdia izan daiteke luzapena, gehienez ere. Epea luzatzeko erabakia interesdunei jakinarazi behar zaie.

2. Baimenduta dagoen denbora guztirako luzatu behar dira epeak beti diplomazia-ordezkaritzek eta kontsuletxe-bulegoek izapidetutako prozeduretan, eta halaber barruan izapidetu arren atzerrian izapidereen bat bete behar den edo Espainiatik kanpo bizi diren interesdunek esku hartzen duten prozeduretan.

3. Epea amaitu baino lehen egin behar du interesdunak epea luzatzeko eskaera, eta epearen barruan hartu behar da hari buruzko erabakia ere. Inoiz ez da luzatuko amaituta dagoen epe bat. Epeak luzateari edo hori ukateari buruzko erabakien kontra ezin daiteke errekurtsorik jarri, hargatik eragotzi gabe prozedura amaitzen duenaren kontra dagokiona jartzeko aukera.

4. Gorabehera teknikoren batek eragotzi badu dagokion sistema edo aplikazioak ohi bezala funtzionatzea, arazoa konpontzen den bitartean, amaitu ez diren epeak luzatzea erabaki ahal izango du Administrazioak. Egoitza elektronikoan argitara eman beharko du, bai gertatutako gorabehera teknikoa, bai bete gabeko epea zehazki zenbat luzatzen den.

33. artikulua. *Urgentziaz izapidetzea*

1. Interes publikoaren arrazoiak direla eta, prozedura urgentziaz izapidetzea erabaki daiteke, ofizioz edo interesdunaren eskariz. Horrelakoetan, erdira murriztuko dira prozedura arruntaren epeak, salbu eta eskaerak eta errekurtsioak aurkeztekoak.

2. Ezin izango da errekurtsorik aurkeztu prozedura urgentziaz izapidetzekoa dela deklaratzeko duen erabakiaren kontra, hargatik eragotzi gabe prozedura amaitzen duen ebazpenaren kontra dagokiona jartzea.

II. KAPITULUA**Egintzen eraginkortasuna****37. artikulua.** *Bakarrarentzat indargabetu ezina*

1. Administrazio-ebazpen partikularrek ezin dute urratu xedapen orokor batean ezarritakoa, nahiz eta xedapen orokorra eman zuenaren maila bereko edo goragoko organo batenak izan.

2. Deusezak dira erregelamendu-xedapen batean ezarritakoa urratzen duten administrazio-xedapenak, eta orobat 47. artikuluan jasotako kausetakoren batean sartzen direnak.

38. artikulua. *Bete beharra*

Administrazio-zuzenbideari dagozkion administrazio publikoen egintzak lege honetan xedatutakoaren arabera izango dira bete beharrekoak.

39. artikulua. *Ondorioak*

1. Administrazio-zuzenbideari dagozkion administrazio publikoen egintzak presuntzioz baliozkotzat hartuko dira eta ondorioak izango dituzte ematen diren egunetik, haietan besterik xedatzen ez bada.

2. Egintzaren eraginkortasuna geroratu egingo da egintzaren edukiak hala eskatzen badu edo jakinarazpenaren, argitalpenaren edo goragoko onespeneren mende badago.

3. Salbuespenezko moduan, atzeraeragina eman dakieke egintzei, deuseztatutako egintzaren baten ordezkioak direnean, eta orobat interesdunaren aldeko ondorioak dakartzatenean, betiere, batetik, egintzak eraginkortasuna izateko jarri den data berrian egitatezko baldintzak jadanik existitzen baziren, eta, bestetik, eraginkortasunak kalterik egiten ez badie beste inoren eskubide edo interes legitimoak.

4. Administrazio publikoetako organoek bete egin behar dituzte gainerako administrazio publikoetako organoek beren eskumena baliatuz emandako arau eta egintzak, nahiz eta hierarkia-mendekotasunik ez izan haien artean edo beste administrazio batekoak izan.

5. Administrazio publiko batek, bere eskumena baliatuz, egintzaren bat eman behar badu nahitaez oinarritzat hartu behar duena beste administrazio publiko batek emandako beste bat, eta hura legez kanpokoa dela irizten badiu, administrazio horri errekerimendua egin diezaioke egintza deuseztatu edo berrius dezan, Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioa arautzen duen uztailaren 13ko 29/1998 Legearen 44. artikuluan xedatutakoaren arabera, eta, errekerimenduari uko egiten badiote, administrazioarekiko auzi-errekurtsoa jarri ahal izango du. Halako kasuetan, prozedura geldieran utziko da ebazpena emateko.

40. artikulua. *Jakinarazpena.*

1. Administrazio-ebazpenak eta -egintzak ematen dituen organoak jakinarazi egingo dizkie beren eskubide eta interesak ukitzen dizkien interesdunei, ondorengo artikuluetan aurreikusitako moduan.

2. Jakinarazpena hamar eguneko epean egin beharko da, egintza ematen den egunetik zenbatuta. Jakinarazpenean, erabakiaren testu osoa jaso behar da, eta adierazi behar da administrazio-bidetik behin betikoa den ala ez, zer errekurtso jar daitezkeen, hala badagokio, administrazio-bidean eta bide judizialean, zer organoren aurrean eta zer epetan, hargatik eragotzi gabe interesdunek egoki deritzoten beste edozein errekurtso baliatzeko aukera.

3. Jakinarazpena egitean egintzaren testu osoa jaso arren bete gabe geratu bada aurreko zenbakian aipatutako gainerako betekizunetako bat, jakinarazpenak une honetatik izango ditu ondorioak: interesdunak jakinarazpenaren xede den ebazpen edo egintzaren edukia eta irismena zer den badakiela erakusten duen jardueraren bat egiten duenetik, edo egoki den edozein errekurtso jartzen duenetik.

4. Aurreko zenbakian ezarritakoaren kalterik gabe, eta prozeduraren gehieneko epearen barruan jakinarazteko betebeharra beteta dagoela jotzearen ondorio hutsetarako, nahikoa izango da jakinarazpenak, gutxienez, ebazpenaren testu osoa izatea, eta jakinarazpena egiten saiatu direla egiaztatzea.

5. Administrazio publikoek egoki deritzoten neurriak hartu ahal izango dituzte administrazio-ebazpen eta egintzetan jasotako datu pertsonalak babesteko, interesdun bat baino gehiago denean jakinarazpenaren hartzaile.

41. artikulua. *Jakinarazpenak egiteko baldintza orokorrak*

1. Jakinarazpenak bitarteko elektronikoz egingo dira, ahal dela; interesduna behartua baldin

badago bide horretatik jasotzera, beti.

Aurrekoa gorabehera, bitarteko ez elektronikoz egin ditzakete administrazioek jakinarazpenak kasu hauetan:

- a) Jakinarazpena egiteko arrazoia interesduna edo haren ordezkaria erregistro-gaietako laguntzarako bulegoetan agertzea bada eta une horretan eskatzen badu komunikazio edo jakinarazpen pertsonala.
- b) Administrazio-jarduketaren eraginkortasuna ziurtatzeko beharrezkoa bada jakinarazpena egiten duen administrazioko enplegatu publiko batek zuzenean emanez egitea jakinarazpena.

Erabiltzen den metodoa erabiltzen dela ere, jakinarazpenak baliozkoak izango dira aukera ematen badute jasota geratzeko bidali dela edo eskura jarri dela, interesdunak edo haren ordezkariak jaso duela edo hartara irispidea izan duela, data eta ordua, eduki osoa, eta bidaltzailearen eta hartzailearen identitate fidagarria. Egindako jakinarazpenaren egiaztagiria espedienteari gehituko zaio.

Jakinarazpen elektronikoa jasotzera beharturik ez dauden interesdunek noiznahi erabaki ahal izango dute, eta administrazio publikoei jakinarazi, hartarako jartzen diren eredu normalizatuen bidez, handik aurrerako jakinarazpenak bitarteko elektronikoz egin daitezela edo hala egiteari utzi dakiola.

Erregelamenduz, administrazioek jakinarazpenak bitarteko elektronikoz egiteko betebeharra ezarri ahal izango dute zenbait prozeduratarako eta pertsona fisikoen multzo batzuentzat, beren gaitasun ekonomikoagatik, gaitasun teknikoagatik, dedikazio profesionalagatik edo bestelako arrazoiengatik egiaztaturik badago behar diren bitarteko elektronikoa irispidea badutela eta erabil ditzaketela.

Horrez gain, interesdunak gailu elektronikoko bat edo posta elektronikoko helbide bat eman ahal izango du, zeinak balioko baitu artikulua honetan erregulatutako abisuak bidaltzeko baina ez jakinarazpenak egiteko.

2. Inoiz ez dira bitarteko elektronikoz egingo honako jakinarazpen hauek:

- a) Jakinarazi beharreko egintzarekin batera formatu elektronikora ezin bihur daitekeen elementuren bat igorri behar denekoak.
- b) Betebehardunaren aldeko ordainketa-moduren bat daramatenak, hala nola txekeak.

3. Interesdunaren eskariz hasitako prozeduretan, hark eskatutako bitartekoaren bidez egingo da jakinarazpena. Jakinarazpen hori elektronikoa izango da Administrazioarekin harremana hala izateko betebeharra dagoen kasuetan.

Ezin bada eskatu bezala egin jakinarazpena, horretarako egokia den edozein lekutan egingo

da, eta interesdunak edo ordezkariak jaso duela segurtatzeko aukera ematen duen edozein bitartekoren bidez, eta orobat egiaztatzen duena data, identitatea eta jakinarazitako egintzaren edukia.

4. Ofizioz hasitako prozeduretan, eta hasteko bakarrik, administrazio publikoek datuak eskuratu ahal izango dituzte, Estatistika Institutu Nazionalaren datu-baseetan kontsulta eginda, interesdunaren bizilekuari buruz udal-errolan jasoak dituztenetatik, toki-erakundeek bidaliak Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen apirilaren 2ko 7/1985 Legeak dioena betez.

5. Interesdunak edo haren ordezkariak uko egiten badiote administrazio-jarduketa baten jakinarazpena hartzeari, hala jasoko da espedientean, eta jakinarazteko ahaleginaren inguruabarrak eta bitartekoa zehaztuko dira. Horrekin, izapidea gauzatu joko da, eta prozedurak jarraitu egingo du.

6. Jakinarazpena paperean egin nahiz bitarteko elektronikoz egin, administrazio publikoek abisua bidaliko dute interesdunak eman duen gailu elektronikora edo posta elektronikoko helbidera, eta, abisu horretan, adieraziko diote jakinarazpen bat eskura jarri diotela dagokion administrazio edo erakundearen egoitza elektronikoa edo eman duen helbide elektronikoa bakarrean. Abisu hori ez emanagatik ere, jakinarazpena guztiz baliozkoa izango da.

7. Interesdunari bide batetik baino gehiagotatik egiten bazaio jakinarazpena, lehenik egin zaionarena hartuko da jakinarazpen-datatzat.

42. artikulua. *Jakinarazpenak paperean egitea*

1. Paperean egiten diren jakinarazpen guztiak interesdunaren eskura jarri beharko dira jarduten ari den administrazioaren edo erakundearen egoitza elektronikoa, nahi badu haien edukia ikusteko modua izan dezan.

2. Jakinarazpena interesdunaren bizilekuan egiten bada eta une horretan hura ez badago, bizilekuan dagoen hamalau urtetik gorako edozein pertsonak har dezake, nor den jasota utzirik. Inor ez bada jakinarazpenaren kargu egiten, hala jasoko da espedientean, jakinarazpena egiteko ahaleginaren eguna eta ordua ere adierazirik. Beste ahalegin bat egingo da, bakarra, hurrengo hiru egunen barruan eta beste ordu batean. Lehenbiziko jakinarazpen-ahalegina hamabost orduak baino lehen egin bada, bigarren ahalegina hamabost orduak baino geroago egingo da, eta alderantziz, betiere hiru orduko tarte utzirik, gutxienez, bi ahaleginen artean. Bigarren ahaleginean ere huts egiten bada, 44. artikuluan aurreikusitako moduan jokatu da.

3. Interesdunak egoitza elektronikoa eskuratzen badu jakinarazpenaren edukia, aukera emango zaio gainerako jakinarazpenak bitarteko elektronikoz egiteko.

12. GAIA. BERDINTASUN POLITIKAK. PRINTZIPIO OROKORRAK ETA BABESA. POLITIKA PUBLIKOAK: PRINTZIPIO OROKORRAK (~~3/2007 LEGE ORGANIKOA, MARTXOAREN 22KOA, EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUN ERAGINGARRIRAKOA: 3-22 ARTIKULUA~~). EAEKO HERRI ADMINISTRAZIOEN ESPARRUKO NEURRIAK (EUSKO LEGEBILTZARRAREN 4/2005 LEGEA, OTSAILAREN 18KOA, EMAKUMEEN ETA GIZONEN ARTEKO BERDINTASUNERAKOA: 18-22 ARTIKULUA).

4/2005 LEGEA, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa

IV. KAPITULUA

ADMINISTRAZIOAREN ARAUDIAN ETA JARDUERAN BERDINTASUNA SUSTATZEKO NEURRIAK

18. artikulua.– *Xedapen orokorrak.*

1.– Arauak garatu eta aplikatzerakoan, bai eta planak, programak eta politika publikoak, diru-laguntzen programak eta administrazio-egintzak formulatzeko beste tresna batzuk garatu aplikatzerakoan ere, euskal herri-aginteeek modu aktiboan izango dute kontuan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzearen helburua.

2.– Artikulu honetako lehen paragrafoan xedatutakoa betetzeko, euskal herri-administrazioen mende dauden sail, erakunde autonomo edo ente publikoek lege honetako 19. artikulutik 22.era bitartean ezarritakoari jarraitu behar diote. Nolanahi ere, foru- eta toki-erakundeek, beren eskumenez baliatuz eta beren arauetan dauden berezitasun formal eta materialak aplikatuz, artikuluetan ezarritakoa erakundeok dauzkaten antolakuntza- eta eginkizun-beharretara egokitu ahal izango dute.

3.– Generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzerakoan –legeko 19. artikulua– eta ezberdintasunak ezabatu eta berdintasuna sustatzeko neurriak ezartzerakoan –legeko 20. artikulua–, kontuan hartu behar da emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunetan 3. artikuluko 1. paragrafoko azken tartekian adierazitako faktoreek daukaten eragina.

4.– Euskal herri-agintek ez dute hizkera sexista erabiliko, ez zuzenean, ez beste pertsona edo erakunde batzuen bitartez sortzen dituzten dokumentuetan eta euskarrietan.

19. artikulua.– *Generoaren arabera eragina aurretiaz ebaluatzea.*

1.– Administrazio-arau edo -egintza bat egiten hasi aurretik, hori sustatzen duen administrazio-organoak ebaluatu egin behar du zein den proposamen horrek emakumeek eta gizonek kolektibo gisa bizi duten egoeran izan lezakeen eragina. Horretarako, aztertu behar du administrazio-arau edo -egintzan proiektatu den jarduketak ondoren positiboak edo kontrakoak izan litzakeen emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunak ezabatzeko eta horien arteko berdintasuna sustatzeko helburu orokorrean.

2.– Eusko Jaurlaritzak, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak proposatuta, arauak edo gidalerroak onetsi behar ditu, non adieraziko diren, batetik, zein izan behar diren aurreko paragrafoetan aipatzen den generoaren arabera eraginaren aurretiazko ebaluazioa egiteko erregelak, eta bestetik, zein administrazio-arau edo -egintza dauden aurretiazko ebaluazio hori eta ondoko artikuluetan jasotzen diren gainerako izapideak egin behar izatetik salbuetsita.

20. artikulua.– *Ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko neurriak.*

1.– Eraginaren ebaluazioa kontuan hartuta, administrazio-arau edo -egintzaren proiektuan neurriak sartuko dira, emakumeek eta gizonek kolektibo modura hartuta bizi duten egoeran neurriok izan dezaketen eragin negatiboa ahalik eta gehien neutralizatzeko, antzemandako ezberdintasunak gutxitu edo ezabatzeko eta sexu-berdintasuna sustatzeko.

2.– Egoki irizten zaien beste neurri batzuk ere hartu ahal diren arren, euskal herri-administrazioek, beren diru-laguntzak arautzen dituen araudian eta legeei buruzko kontratuetan horrela baimentzen duen kasuetan, aurkeztutako proiektu edo eskaintzan genero-ikuspegiak duen integrazioa baloratuko duen irizpide bat sartuko dute esleipenerako irizpideen artean. Kasu horietan beretan, hautagaien edo lizitatzailen gaitasun teknikoa baloratzeko irizpideen artean eta, hala badagokio, diru-laguntzen onuradunek bete behar dituzten baldintzen artean, pertsona horiek emakumeen eta gizonen berdintasunerako politiken edo jarduketan garapenean izan duten ibilbidea baloratuko da.

Orobat, kontratuen legediari eta hurrengo paragrafoan jasotakoari men eginez, kontratua betetzeko baldintzen artean esleipendunak izango duen betebeharrak bat jasoko da: obra egin edo zerbitzua ematerakoan, emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko neurriak aplikatzea.

3.– Jaurlaritzaren Kontseiluak Autonomia Erkidegoko Administrazio orokorrean, eta horren baliokide diren organoek gainerako herri-administrazioetan, eta, horrelakorik egon ezean, kontratuen espedientei dagokienez kontratazio-organoek, horiek finkatuko dute aurreko paragrafoko neurriak aplikatu behar zaizkien kontratazioek edo diru-laguntzek zein mota edo

ezaugarri izango dituzten, ondokoak kontuan hartuta: ezaugarria zaien araudia, kontratuen ezaugarriak eta kontratazio nahiz diru-laguntzetan beste politika publiko batzuk aplikatzearekin uztargarria edo bateragarria den eta zein koordinazio duen. Eusko Jaurlaritzak erregelamenduz ezarriko ditu aurreko paragrafoan aipatutako irizpideak edo klausulak betetzen diren baloratu ahal izatea erraztuko duten adierazleak. Horien artean egon beharko dira emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako plan eta programak egin eta betearaztea, eta emakume eta gizonen arteko berdintasunerako erakunde laguntzaile gisa aitortuta egotea (41. artikuluan aipatzen den moduan).

4.– Egoki ikusten diren beste neurri batzuk ere hartu ahal diren areen, enplegu publikoko lanpostuak eskuratu, bete eta sustatzeko hautapen-prozesuak erregulatzen dituzten arauak honakoak izan beharko dituzte:

a) Klausula bat, administrazioaren jardueraren kidego, eskala, maila eta kategorietan emakumeei lehentasuna ematen diena, baldin eta trebakuntzaren ikuspegitik emakumeen eta gizonen artean gaitasun bera badago, eta kidego, maila, eskala eta kategoria horietan emakumeak %40 baino gutxiago badira. Salbuespena izango lanposturako beste hautagaiak neurri hori ez aplikatzea justifikatzen duten ezaugarriak dituenen –nolanahi ere, ezaugarriok ez dute eragin behar sexuaren ziozko bereizkeriarik–; kasurako, laneratzeko eta lanbide-sustapenerako arazo bereziak dituzten beste kolektibo batzuetako kide izatea.

Dagokion herri-administrazioaren barruan funtzio publikoaren arloan eskumena duten organoek estatistika egoki eta eguneratuak izan behar dituzte, a) idatz-zatian xedatzen dena aplikatzea posible egiteko.

b) Klausula bat, hautaketa-epaimahaietan trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua izango dela bermatzeko.

5.– Egoki ikusten diren beste neurri batzuk ere hartu ahal diren arren, administrazioak sustatutako edo diruz lagundutako edozein sari-mota emateko sortzen diren epaimahaiak erregulatuko dituzten arauak, eta kultura- edota arte-funtsak eskuratzeko gaitutako antzeko organoak erregulatzen dituztenek, klausula bat izango dute, hautaketa-epaimahaietan trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua izango dela bermatzeko.

6.– Aurreko bi paragrafoetan adierazitakoaren ondoretarako, ordezkariak orekatua izango da lau kide baino gehiago dituzten epaimahaietan edo antzeko organoetan sexu bakoitzak gutxienez %40ko ordezkariak baldin badu. Gainerako kasuetan, bi sexuak ordezkariak daudenean izango da orekatua.

7.– Araua edo administrazio-xedapena sustatzen duen administrazioko organoak, ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburua lortzearen, adierazleak ezarri behar ditu, aurreko paragrafoetan aipatzen diren neurriak zenbateraino betetzen diren eta zein eraginkortasun duten ebaluatu ahal izateko.

8.– Ohiz kanpoko kasuetan soilik justifikatu ahal izango da 2, 4 eta 5. paragrafoetan xedatutakoa ez betetzea. Horretarako, gainera, txosten arrazoitua eta organo eskudunak onetsia aurkeztu beharko da.

21. artikulua.– *Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen txostena.*

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak Autonomia Erkidegoko Administrazioaren esparruan prestatzen diren arau-proiektuei buruzko txostena eman behar du, lege honetako 19.etik 20.erako artikuluetan xedatzen dena egoki aplikatzen dela egiaztatzeko eta, hala badagokio, artikuluen edukiarekin lotuta dauden hobetzeko proposamenak egiteko.

22. artikulua.– *Azalpen-memoria eta arauaren edo egintzaren onespena.*

1.– Arau- edo xedapen-proiektuarekin batera, memoria aurkeztuko da, 19.etik 21.era arteko artikuluek diotenari jarraiki egindako izapideak zehatz azaltzeko eta horren emaitzak biltzeko.

2.– Dagokion administrazio-araua edo -egintza onetsi edo izenpetzean, aurreko paragrafoan aipatutako izapideak egin direla adierazi behar da, labur-labur bada ere.